

A női szépség elérésére, tökéletesítésére és fenntartására legkínáltabb és legbiztosabb a

MARGIT-CREME,

mely gyúgyszert. sem higányt, sem olmot nem tartalmaz teljesen ártalmatlan. Ezen világírú arzenikus pár nap alatt eltávolítja a szőrt, a pattanásokat, a bőrtöréseket (Miteser) és minden más bűnt. Kisméjű a rúncokat, redőket, himlőhegyeket és az arcot hófehérre, simává és üdvevé varázsolja. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a MELANOGENE

fekete és barna színben. Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajuszt pár perc alatt feketére vagy barnára lehet festeni. A szín állandó és a természetes színtől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazás igen egyszerű. Nem piszkít. Ára 2 kor. 80 fillér. 9815

MATTONI-FÉLE GIESSHUBLER TERMÉSZETES SAVANYÚ-KUT

Nodusin Aranyér-balzsam.

Egyedül álló szer, mely operatív vagy egyéb nélkül tökéletesen és biztosan gyógyítja egy a vak, valamint a nyitott aranyéret, Kórházi kipróbálva. Teljesen ártalmatlan. Elsőrendű levelek -zerint szájakat és szájakat teljesen gyógyított. Törvényesen védve. Kapható a készítőnél: Nagy Kálmán, gyógyszerész Nyiregyháza, továbbá Török Józsefnél, Budapest, Király-utca 12. és a többi gyógyszerárakban is. Ára használati utatással együtt 4 korona, bérmentes küldéssel postán 5 kor. az összeg előzetes beküldése. vagy utánvétel ellenében.

Kwizda-féle 9930 kornenburgi marha-táppor.

Életrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhok számára. A legjobb istállóban 50 év óta használati falánkság hiányánál, rossz emésztésnél, a tej jobbitására és a tehének tejbőségének fokozására. 1 doboznak ára K 1-40, 1/2 doboz K -70. Főraktár Magyarország részére: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12 és Andrássy-ut 25. szám.

KWIZDA FERENCZ JÁNOS

és és kir. osztr.-magy. román kir. és bulgária fejed. udv. szállító. Kerületi gyógyszerész Kornenburgban Bécs mellett. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

VASÁRNAPI UJSÁG

48. SZ. 1903. (50. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, NOVEMBER 29.

Előzetes feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) együtt egész évre 24 korona, félévre 12 * Csemege a VASÁRNAPI UJSÁG (félévre 8 * A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) egész évre 10 korona, félévre 5 * Külföldi előfizetésben a postai költség megfizetésével is a csatlakozó.

5 koronáért küldök 4 1/2 kgr. (kb. 50 drb.) kevéssé meggyűrtú finom, erős piperesszappant rózsá, liliumot, oryona, ibolya, rezeda, jázmin és gyöngyvirágokból az egész évszavolatot. A pénz előzetes megküldése esetén, vagy utánvételt küldi: KANN IGNACZ Wien, 11., Lilienbrunn, 11.

Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co., Elberfeld Abteil. für pharmaceut. Produkte.

Somatose

oldható húsfehérnye, a hús tápanyagait (fehérjét és sókat) majdnem teljesen könnyen oldható por alakjában tartalmazza; kiváló étvágygerjesztő-erősítő-szer gyenge és fájlakozásban, elmaradottaknak, mell-, ideg- és gyomorbetegeknek, üdülőknek, stb.

Vas-Somatose alakjában különösen sápkórosoknak orvosi ajánlva. Vas-Somatose 2% szerves vasvegyület tartalmazó izsua Somatose Raktáron a gyógyszerárakban és gyógyszerkereskedésekben csak eredeti csomagolásban valódi.

A karácsonyi alkalmi vásár leszállított árak mellett

Szenásy, Hoffmann és Tsa

sejtemáruházában, Budapest, IV., Bécsi-utca 4. sz.

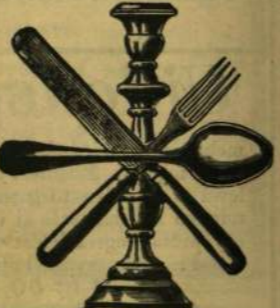
november 9-től december végéig tart, mely alkalommal a következő árak adatkak el feltűnő olcsó árak mellett:

Mintázott pongis és liberty	mtreje 65 krtól kezdve,
Sima liberty	75
Szines csikos selyem	85
Sima és schottisoh louisine	1.15-től ..
Mintázott ohiné és louisine	1.20-tól ..
Mosóbarsony minden színben	50 krtól ..

(Körülbelül 1000 méter brokát és más finom minőségű sejtemi elm.-maradékok feltűnő olcsó árban.)

Mindkét kívánatra bérmentve küldetnek.

Egy háztartási mérleg ingyen!!

Mesésen olcsó árak mellett küldöm szét tulajdonosait rájuk romból világhírű s kiváló minőségű általános használt

mexikói ezüstáruimat és pedig: 6 db mezei ezüst asztali kész, 6 ovóvillát, 6 evőkanalat, 12 kávékanál, 6 kiváló deszertkés, 6 deszertvillát, 1 mezei Levesmerkanál, 1 ezüst tejszűrő, 2 elegáns szalon asztali gyertyatartót. 46 db összesen frt 6.50 Minden megrendelő e kívül jutalomképpen egy szavatosággal mellé pontosan működő 1/2 liter hűtőkapacitású háztartási mérleget kap teljesen díjtalanul. A mexikói ezüst egy teljesen fehér fém (belül is), melynek tartósságáért és kiváló minőségéért 25 évi jótállást vállalok. Szétküldés a pénz előzetes beküldése esetén vagy utánvételt törlesztik az európai rakparból. 10103

Kann Ignác Bécs, 11., Lilienbrunn, 17.

GERMANDREE PORHANYÓS ÁLLAPOTBAN és TABLETTÁKBAN Francia szabadalom. A szépség titka, ideális illattal feltűnően tartós, egészséges és diszkrét. A Germandree az arcbőrnek egészséges és üdű színt ad. 1900 évi Párisi Világkiállítás: ARANYÉREM MIGNOT-BOUCHER, 49, Rue Vivienne, PARIS. Kapható Török József gyógyszerárakban Budapestben.

Rozsnyai Mátyas chininczukorkája iztelen chininből. Legjobb szer láz-, váltóláz-, malária ellen, különösen gyermekeknek, a kik keserű chinint bevenni nem képesek. Többszörösen kiuntatva, 1899-ben a magyar orvosok és természetvizsgálók fűmvei vándorgyűlésén 40 arany pályadíjjal jutalmazva. Törvényesen védve. Valódi, ha minden egyes piros csomagolópapíron Rozsnyai Mátyas névalírása olvasható. Utánszaktól óvakodjunk. Főraktár: Budapest TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerárakban, valamint minden gyógyszerárakban. 9626. Továbbá a készítőnél: Rozsnyai Mátyas gyógyszerárakban, Arad. Szabadság-ter.

"ÉTVÁGY" SZÁSZSEBESI TAKARMÁNY FÜSZER!

ELISMERT LEGJOBB TAKARMÁNY FÜSZER.

GYORSITJAA VÁGÓ-MARHÁK HIZÁSÁT.

HUSUKAT JAVITJA ÉS A TEJET SZAPORITJA.

MEGRENDELESEK CZIMEZENDŐK: MEISE LAJOS SZÁSZSEBESI VEGYÉSZETI GYÁR. KÖZPONTI IRODÁJA BUDAPEST, VI. N. JÁNOS U. 5.

CSEMEGI ÉS MUNKÁI.

Irta Mikszáth Kálmán.

AREOUT ELŐTTI kioszkban az egyik nagy kerek márványasztalnál évek hosszú sora óta egy ugyanazon társaság kávézott a délutáni órákban. Nevesebb ügyvédek, egyetemi professzorok, kuriai bírák, képviselők gyűltek oda naponként, mint mézre a darazsak. Szürke lateiner alakok voltak, a kik jogi dolgokról vagy a napi élet fölvetődő kérdéseiről vitakoztak, de akár milyen heves volt is a disputa, egyszerre meg-némultak, mikor közöttük a legigénytelenebb közbeszólt, egy vézna, borotvált állú, vörhenyeges hajú és bajusztú öreg úr, kinek kerek feje gödges hátravetve csak egy kicsinyt emelkedett ki, a hova be volt süppedve a kurta nyak miatt, a vállapoczkái közül. Ez az öreg úr Csemegi volt.

Nem kell kiírni a keresztnévet. Csemegi csak egy volt, se őse nincsen, se utódja. Megérkezett és elment s többet hagyott itt örökségül, mint sok azokból, a kik elődökben és utódokban századokig itt pengettek a sarkantyút. Mert az igénytelen öreg úr, kinek gyér bajuszszaal beárnyalt ajka körül a keserűség valamely elvitázhatlan jellege borongott, gazdagon gyümölcsöző pályát futott be. Sokan nagyon megcsodálták azt, de ő maga fitymálta és kicsinylette. Meg volt elégedve magával, de pályájával nem. Szive tele volt nehezteléssel az emberiség iránt, ajka tele volt panaszszal. Hatalmas agyvelejét kínos gondolatok feszítették, fejfájását kökeményy né tették a mellőzése fölött érzett bosszúságok. Tiszta látása csak a messzeségben érvényesült; a tudományos igazságok világában a hajszalnyi finomságokat is meg tudta különböztetni elméje bonczoló erejével, de a közelben a maga szűkebb periferiájában a leg-elfogultabb emberek köze tartozott. Jól mondta róla Lónyay Menyhért:

CSEMEGI KÁROLY.

A saját személye. Az Én. Ez a szuverén, ez a despota, a ki uralkodott fölötté. Ez tette boldogtalaná. Elégedetlenül, szinte idegenül mozgott ismerősei közt. Látta, hogyan mellőzik, hogy kerülnek föléje rangban, hatáskörben olyanok, a kiket ő magánál kisebbeknek ítelt, s kiket nem ítelt volna? Lehagoltság fogta el vagy emésztő harag, felváltva marták a hiúság parazitái. Ez a böles ember egy esőpet se volt filozóf. Ő, a ki törvényeket szabott az emberi hibákra és tévedésekre, a saját külön ügyében hibátlan embereket követelt, ő, a ki behatolt tekintetével a társadalom léhaságába, a sok limlomba, csesebecsésbe, semmiségbe, a mit az célnak gigondolt, nem gondolta meg, hogy az emberek a végzet kezében egyszerű gyufák, az egyikkel egy király gyújt szivarra, a másikkal az oltári gyertyákat gyújtják meg, a harmadikkal a szegény napzsámos fazeka alá csinálnak tüzet, s hogy ez mind csak vak eset-

leg és minden gyufának közös sorsa, hogy elégjen. De hát tekintve rangokat, czafrangokat sem lehetett volna panasza. Érdekes karriert tett meg, roppant messze utat. A vézna veres hajú zsidó fiú, ki a negyvenes években félenken meglapulva a csongrádi házak és kerítések mellett, czipeli hóna alatt könyveit, a mint az iskolába tart, vagy onnan jön, értelmes kék szemű nyugtalanul kémlelik a beszélgelő utczákat, honnan az ellenséges keresztény gyerekek jöhetnek, hogy meghajigálják, — ime most (a kilenczvenes években) az említett kerek asztalnál kávézik, s ő excellenciájának szőlőtjék a körülülők, mivelhogy rangban a király belső titkos tanácsosa, a Szent István-rend középkeresztese, a Kuria tanácselnöke és a legnagyobb magyar jogtudós.

De ő maga nem volt ezzel megelégedve, mert a hiúsága még nagyobb volt nálánál. Miniszter akart lenni, vagy mit tudom én mi. Hiszen az államtitkártól a miniszterség a következő gradus. Meglehet, hogy a tábla elnökségével is beérte volna. Nem lehetetlen, hogy az Akadémia is vágyott, a hova egy formalitás miatt nem bocsátották be a liliputi «halhatatlanok», azt vetvén okul, hogy a büntetőtörvénykönyvet nem ő csinálta, vagyis nincs a neve a czimlapon, mint a többi szerzőnél, hogy az országgyűlés szavazta meg, tehát annak a műve és nem a Csemegi... Biz az egy kicsit különös volt. Ha szidni kellett a büntető-törvénykönyvet, akkor Csemegi csinálta; ha jutalmazni kellett, akkor az országgyűlés csinálta, és az egész országgyűlést csak még se lehetett beválasztani az Akadémiába. Különben talán mindegy volt. Az akadémiai tagság bizonyára meg nem állítja az ő lelkének háborgását. El nem állította volna azt semmi. Mint a hogy meg nem áll a folyam, ha egy virágot vetnek bele, vagy nem vetnek. Megy, hömpölyög nyugtalanul tovább, helyet vájva, de meg nem elégedve vele sehol. Csak a kis pocsolják

stagnálnak. A nagy folyamok sietnek, sietnek. Hová? Miért? Az Isten tudja. Csak mennek, és ha gát akad elük, csapkodják, zúgva ostromolják, ez a sorsuk.

Ő is megrekedett a kuriai tanácselnökségnél, s ez bántotta, ez emésztette, nem bírt tovább emelkedni sem a diésőség periferiáiban, pedig érezte, hogy a szárnya még tovább vinné, se a dieten classis létrájában, pedig osztókélte, izgatta a hatalmi vágy, a tetterő és a fölötte állók gyöngesége. De hasztalan, nem adatott neki több. A gondviselés így határozta, hát így lett. Kormányok jöttek-mentek, új szituációk alakultak, emberek elmúltak, újak támadtak, de Csemegi maradt tanácselnöknek, «egy szögletbe dova az ócska vasak közé», a hogy ő panaszkodott a hálátlan országgal ellen.

A szerenese elhagyta — pedig sokáig úgy szólván inasa volt, felöltöztette összes ékeségeibe amaz időknél, melyekben élt: negyvennyolczban egy zászlóalj élére tette, hol végig harcolta vitézül az egész bácskai hadjáratot és csak Lugosnál tette le a fegyvert, a leveretés után rab lett Temesváron (ez is hozzá tartozott a karrierhez), a haditörvényszék besorozásra ítélte (a mi szintén szépített a pályáján). A sorozó-bizottság «untaulich»-nak találta, miután már bezonyította katonai vitézségét. Mindegy, a centiméter mást mondott. S egy osztrák sorozó-bizottság nem mondhatott mást.

Csemegi tehát megszabadult a besorozástól, s ügyvédi irodát nyitott Aradon, a hol csakhamar híressé lett hatalmas védőbeszédeiről és klazikus periratairól. Nagy tehetségén kívül a császári kormány is segítette, mert üldözte s egy oláh faluba, Butyiba kényszerítette vonulni, a hol örökös rendőri megfigyelés alatt állt.

De megfigyelték őt a jó hazafiak is és mikor a magyar kormány megalakult, Horváth Boldizsár osztálytanácsosnak édesgette be a már nagy nevű fiatal fiskális az igazságügyminiszteriumba, hol gyorsan emelkedett az államtitkárságra, s mint a háznak is tagja, mindjárt az első szónokok között foglalt helyet. Öröm volt őt hallgatni, ha az ember a szemét behűntya, úgy hogy öntelt magatartása és gesztusai nem hatottak zavarólag; szép folyékony előadása, judiciumának mélysége, logikájának gránit keménysége, ruganyos elméjének szétbontó és egybekapcsoló ereje csodálatos harmóniában érvényesült. Erre az időszakra esik legfőbb alkotása, a büntető törvénykönyv; valóságos titáni csatákat vív a házban a jogi ismeretek rettentő arzenáljával, alkotásának minden kis részleteért. A ház disputáló jogászai nem állnak vele egy nívoun s ez még jobban kihívja gúnyját, tudósi gögjét és fumi-gáló állurjeit.

Így szerz elengedéseket olyan tulajdonokkal, a melyekkel csodálatos sikásokat szerezni. A tudományok még nincs olyan ereje Magyarországon, hogy az ellenszereket legyőzze. A vezéréktől nem az ígét várják a csoportok, hanem a kezelést. Egy nyájias meleg szót többet ér a hideg okos szónál. Hiszen előismerik, hogy Csemegi nagy tudós, de mindjárt hozzáteszik, hogy kellemetlen ember. Az okosság imponál, de követőket még nem szerz. Gróf Szécheny Antalról jellemzőn jegyzi meg egy tisztelője: «Roppant okos ember, sokat pisszegtem neki». Csemeginék érdemeit is előismerték, de pisszegtek neki.

Maga a kormányzat is méltatni kívánta nagy művét, mely egész Európa jogász-körében méltó feltűnést keltett s jelentékeny pénzájándékkal kínálta meg a vagyontalan államtitkár, mire az sértődve utasítá el.

— Vajjon ki fizette meg azokat a vezéréket, — fakadt ki gúnyosan, — a kik az első törvényeket hozta, vértüket egy közös edénybe csurgatták? Hány forintot adhattak egy unczia ilyen vértért, mit gondoltok?

A pénzről ezek után nem lehetvén szó, így kapta a Szent István jeles rend középkeresztjét, majd a belső titkos tanácsosságot; eddig a grófi rang is vele járt a rendjellel, — ennél a kitüntetésnél szűnt az meg.

Csemegi tényleg megvetette a pénzt, de ez nem volt a bohéme naivsága, bár szinte annak látszott, inkább volt lekicsinylése annak, a mit a vele hasonló származásúak elérhettek, vagyis a miben felülzárnyalhattak. Lassankint elvesztette érzékét az anyagiak iránt, nem tudta, mi mibe kerül, mi mit ér. A felesége, nagy műveltségű úrasszony, nem csak a nagy tulajdonait ösmerte férjének, de gondosságával a gyengéit is igyekezett paralizálni, egy-egy kis bankot tett reggelenkint a mellényzsebébe, ebből fedezte az öreg úr a délutáni kapuczinertjét és egyéb apró kiadásait, de ha esetleg egy nagy bankot adott neki, akkor abból se hozott haza semmit, elvesztette vagy odaadta a kapuczinertől fenmaradt részt a konfortáblának.

Elkeseredve képzelt mellőzések miatt, 1879-ben odadobja államtitkári hivatalát s a Kuria-hoz megy tanácselnöknek. Boldog ember, ki megélhet, hogy a saját törvényeit maga alkalmazhatja. Birónak is nagy. Szeszélyes ugyan, mint egy asszony, gromba fölfelé és gunyolódó, dolyfős lefelé, mint egy parvenu, de mikor a tanácsban elnököl, olyan mint Jupiter, igazságos, kérélnhetetlen és zordon. Akarata egy deszpotáé, de a törvényekből sarjazdik, tehát jogosult.

— Hogy értette ezt Csemegi, azt csak Csemegi mondhatja meg, — veti oda nyersen a paragrafusok értelmezésén vitéző birónak, mintha a XIV. Lajos orrhangján mondaná: «A törvény én vagyok.»

Mondják, hogy mikor egyszer a tanácsa lezavazta, a hiú nagy ember elájult, úgy kellett betegen hazavezetni. De ez csak ritkán történt, talán csak épen egyszer; a véleménye rendszerint már ítélet. Szinte korlátlanul uralodik roppant tudásával és dialektikájával bíró társai fölött, kikből az úgynevezett «vizeispán birakat» becsüli többre a «tanulmányosok»-nál, mert amazoknak józan eszét legalább el nem pusztította a féltudás.

A törvény oly szentség az ő fogalmában s a bírói tiszt oly fönséges, hogy a lélek reszket meg a csontok közt, mikor ő ezt magyarázza. Kétségtelen, hogy a Kurianál se a törvényt, se a birakat nem találta oly jó karban, a hogy képzelte. (Pedig az még a képviselői választási ügyekben való bíráskodás előtt volt.)

Nem esoda, ha hamar unalmasnak, szüknek találja az ócska házat a Kuritát; a láncokat, melyek az ablakai mellett vezető kis utcát elzárták, hogy ott a kocsi bele ne zörögjenek a méltóságos urak fejtöréseibe, úgy érezte, mintha előle zárnák el a világot. Csakhamar visszavágyik a politikához, mint a halebber, Hany Istók a Fertőbe, mert a ki a szónoki éljeneket, a Ház tetszémoráját már egyszer megkóstolta, rosszabb lesz az alkoholistánál, soha még nem gyógyul és ökvélenül visszaesik a szenvedé-lyébe.

Szeretné menekülni a kuriától, de hova? Az ábrándozók szokása szerint azt szimatolja a levegőben, a mit óhaj. Ezer jelet lát arra, hogy kedvezőbb alakulások, helyzetek jönnek. S ezekben a helyzetekben mint tükrökben, mindenütt az ő alakja látszik. Sejt-

mek és remények éltetik napról-napra. Hátha még neki is megvirrad. «Lesz még sátoros ünnepe» — szokta mondani. — Csak nehéz kívánni! Ha ő maga siettetné! Egy pontot keres, mint Archimedes, a honnan a sarkából kifordíthatná ezt az egész Csemegi-ellenes rendszert. Juvenalis harezkszsége, Brutus dühe tombol benne. Mindent odaadna már egy mandátumért, hogy még egyszer megjelenhetne a politika széráján és legyűrhetné ellenségeit.

Még tűr, még habozik, álmodozik egy darabig, de mikor a Kuria alelnöki székét betöltik és nem ő vele, a pohár megtelt s egy szük-szavú hideg levélben megváltak állásától. Odadobja, mint egykor az államtitkárságot.

S ime a nagy karriert összetéri ő maga. Mielőtt bekopogna hozzá az Öregség, jön a Hiúság és végz vele. Nyugalomba megy ő, a «nagy nyughatatlan». Hajh, milyen nyugalom volt! Egy hánykódó nagy lélek lassú, kínos vonag-lása, elégsége.

De hogy ez az alkony nem volt még sokkal szomorúbb, annak az az oka, hogy ő maga hajnalnak hitte. Még mindig várt fordulatokat, melyek a fölszínre vetik. Kereste a szalakat, nexusokat, mintha az út elején lenne. Eljárt a kaszinóba, hol az úgynevezett «szkuposinában» gyakorta érintkezett az Apponyista főemberekkel, kik az akkor népszerűségé delén álló Szilágyi igazságügyminiszter ellen szervezkedtek, bár soha sem állott be táborukba teljesen (ezt már mégis restelte volna), de innen várta az új aerát s őket segítette tanácsokkal.

Reményei, tervei egyenként törtek össze itt is. Egyre szegényebb lett illúziókban. Ezt már az alkony természeté hozza így, — este nem süt ki a nap többé; de ő nem az estének tulajdonította, hanem annak, hogy a hatalom akadályozza. Izgatta, élénkségekben tartotta, mint a morphinistát a morphin, — a hit, hogy küzdenek ellene. «Ergo sum» — gondolta mintegy felvillanyozva. Valóságos regényírói lelemény-nyel fedezett fel kapcsolatokat valamely kormányzati tényben a saját személye ellen.

Pedig csak képzelődés. Dehogy üldözte a kormány, dehogy. Az aktuális politikai élet mint egy dübörgő vonat átszáguld a legnagyobb hegyecsucok közt is, s mire azok, a kik bent ülnek a vonaton, visszaneznek, már akkor kód ül a hegyecsucokon. Csemegit is kód takarta már, mikor még ő mindig feléje közelgő vagy őt fenyegető alakzatokat rajzolt ki magának a gomolygó ködből.

Jóteknő képzelődés, mert ő neki jól esett, hogy harcban áll. Hogyha am azok küzdenek, legalább ő is visszaküzdhet. Persze csak szegényesen, mint a talaját veszített vezér, ki minden pozícióját elhagyva, az utolsó két várából ereget még ki lövegeket. Ez a két végvár a Jogász-egylet volt, melynek elnöki tisztét viselte és az ő íróasztala, hol tömérdek könyvei közt még a legszomorúbb napokban is dolgozgatott — jogász-egyleti megnyitókön s egyéb jogi témákban.

Ekkor elfelejtette bajait s munkájába mélyedve voltak pillanatai, a mikor talán boldog is volt, elméjének ragyogásával igazságokat világítva meg. Ez időszakban írta meg ama érdekes tanulmányok egy részét, melyek most a Franklin-Társulat kiadásában jelentek meg két vastok kötetben s öt újra felszínre vetették — mint a hogy sokszor fog ő még visszatérni, mindig nagyobbak és nagyobbak még akkor is, midőn a korabeli minisztereket és nevezetességeket már a felejtés árkába söpri az idők szele.

A «nagy természetű» öreg úr az íróasztalán kívül még csak egy helyütt érezte magát ott-

hon. A kioszkban a Csemegi-féle kerek asztalnál. Itt nyilatkozott meg teljes valóságában, kibontotta lelkét, eleresztette lánczairól titkos szenvedélyeit. Szelidebb óráiban, ha objektív tudott lenni, élvezet volt őt hallgatni, ha a napi kérdésekről vagy bármely dologról beszélt. Menyi hatalmas gondolat hasadt ki ez óriási kínosé bányából. Egyes mondanái mint patriarkhái bölcseségei vándoroltak szájról-szájra. Elméje röptét követni nehéz volt, de a ki vele szállni tudott, annak feleldhetetlen az ő társalgása. Némelykor maga is megmelegedett, arca sugárzott, (szinte szép volt), két szemé tüzből csillámlott s Bismarckszerű Kraftausdrückokban lökte ki az igazságokat penészszínű koponyájából. Micsoda kicsi hely volt ezeknek az az egyszerű kerek asztal!

De a legnagyobb extázisban egyszer csak észrevett a szomszédos asztalok valamelyikénél valami idegen, ujságot olvasó vagy csendesen kávézató embert, mire abba hagyta a beszédét, összeránczolódott a homloka, halkán megdőfte a szomszédját s a méltatlankodástól rekedtes hangon sottogta:

— Nini, a spion. Ott a spion...

Azt hitte ugyanis, hogy a kormány folytonos megfigyelés alatt tartja s kémekeket küldöz utána. Hiába mosolyogtak e tévhitben a barátai, ő szánólag nézte le őket, mint a kik nem állnak az események magaslatán.

HULLÓ LEVELEK.

1.

Körülfalóztál esábjaidal
S alvó szerelmem lángra gyúlt,
Fényes, káprázatos szép álmok
Ködében múltad elfakult.

Édes daloddal, édes csókkal
Nagy, mély álomban ringatál,
Hívém: megjött az örök élet
S a földön többé nincs halál...

Álom volt, hosszú, édes álom
A melyben nyitva állt az ég,
És a pokolnak rémes torka
Meredt rám, hogy fölébredék.

2.

Künn a dalos erdőn	S hogy viharos szélvész
Izsalag fonódik	Bájos szeretőjét
Sugár, deli tölgyre;	Kitépi mellőle:
Illattal itatja,	Sugár deli tölgynek
Öleli — és mégis	Koronája éled
Sárgul annak zöldje.	És úde lesz zöldje.

3.

Dallikáznak víg lyányok a
Falun végig —
Össze-vissza zengenek dalt
Újat, régit.

Harsány, szilaj dallamaik
Szivem tépik, —
Én csak egy dalt hallok mindig:
Azt a régit.

4.

Ha sok mindent reá fogunk egymásra,
Nem jó lehet ebből, bárki meglássa;
Átkozgatjuk a napot és az órát,
Mely szívünkre verte sulyos békóját.

Haj, pedig volt abban elég boldogság!
Elég, hogy az irigyeink megrontsák;
Mért hallgatunk mindenféle beszédre?
Szívünk csak úgy hasadozik beléje.

Ha én szólnék; tudom hogy megbocsátánál,
Ha te szólnál; még há keblet találnál;
Tudja Isten, hogy miért is hallgatunk?
A míg némán szenvedünk és meghaluunk.

Szamovolszky Ödön: Vasváry Pál mellszobra. A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

5.

Vándorolj el annak a sírjához
Ki enyém volt szíve szerelmével,
Kiért, mondtad, te fogsz kárpótolni
Tested-lelked összes melegével.

Vándorolj el annak a sírjához
És meséld el mindazt, a mi történt;
Hogy nem bírtam hiú vágyaiddal
S elhagytalak könnyelműen, önként.

Vádoj, a hogy jön a vád ajkaidra —
És meséld el önzetlen szerelmed!
Magasztalod föl magadat az égig —
És mond: vélem elkárhoznod kellett!

És meséld el: nem pazarolhattad
Érzelméd haszontalanabbra;
Könyveidet hogy kiapasztottam
És szétéptem szíved száz darabba...

Bizonyosan megmozdúl az a sír,
Sóhaj libben a halalos esendben —
S feleletül néked elsuttogja:
Mily nagyon és mért szerettek engem?!

Pásztori.

HALLGATHAT-E AZ EMBERSZÍV...

Hallgathat-e az emberszív,

Hogy ha érzi bánatát?
S a madár, ha szíve törve,
Párja itt hagyván örökre,
Mindörökre őt s a fát,
— Hol fészük állt, azt a fát?...

Zöldelő fa sűrűjében
Még ma két madár cseveg, —
S holnap egy kiül az ágra,
S úgy siratja: hol a párja?
Szíve úgy fáj, kesereg!
— Szívem úgy fáj, kesereg...

Domotör Pál.

A CZIMBORÁK.

Irtá Gorkij Maxim.

(V. gr.)

Orosz eredetiből fordította Ambrozovics Dezső.

— Hová? — kérdezte Pljasi-noga.

— Gyerünk.
— Mitől pattantál föl olyan hirtelen?
— Gyerünk.

— Jól van, gyerünk! — Pljasi-noga is föl-
állt — Bár semmi czélja...

— Jól van... a mi lesz, az lesz! — szólt
Upovajuscij, a kezével intve.

— De neki batorodtál!

— Hogyne?! Addig gyötörtél, gyötörtél...
addig korholtál... Uram Istenem, hát hogyne!
Aztán mért kellett hozzá ennyi idő?

— Miért?
— No, persze!
— Lásd, mikor úgy sajnálom...
— Mit? Kit?
— Kit? Hát azt az embert.

— Az embert? — szólt Pljasi-noga el-
nyújtva. — Hiszen te áldott egy lélek vagy, de
eszed, az ugyan nincs egy csepp se! Hát ugyan
kid neked az az ember? Gondolkodtál már
ezen? Ha kedve tartja, galléron fog és úgy ősz-
szeroppant, mint a bolhát! Akkor aztán csak
sajnál... rajta! Akkor aztán leplez le a bu-
taságodat. A szánalmadért majd kinok kinjá-
val írta ki a familiádat. A beleidet a kezeire
csavargatja és végezetül kitépi mind az erei-
det... Ide vezet a te sajnálkozásod! Imádkoz-
zál inkább, hogy minden sajnálkozás nélkül
jól elzárjanak! Eh te... hogy mosna el az eső
a föld színéről! Sajnál... tyűh azt a...

Pljasi-noga egészen ki volt kelve magából.
Éles hangja, mely tele volt gúnynyal és meg-
vetéssel a cimborája iránt, tompán visszhang-
zott az erdőben, s a cserjék ágai halk zajjal
imbolyogtak, mintha csak meg akarták volna
erősíteni ezeket a durva, de igaz szavakat.
Upovajuscij, a kit egészen lesújtottak a
szemrehányások, kezeit a ködmőne ujjasába
rejtve, s a fejét mélyen a mellére horgasztva,
lassan ballagott remegő lábaival.

— Várj, — mondotta végre. — Mit akarsz
tőlem? Megjavulok... a mint a faluba érünk,
elmegyek... elmegyek egyedül, te ne is jöjj
velem. Elemelem azt, a mi legelőbb a kezem
ügyébe akad... s azzal haza!... Ottthon aztán
lefekszem! Roszúl vagyok nagyon. Csak te leg-
alább hajj már békét...

Alig hallhatóan, zihálva, hörgő és sipoló
mellel beszélt. Pljasi-noga gyanakvoan nézett
rá, megállt, valamit akart mondani, aztán in-
tett a kezével s egy szót se szólván ment tovább.
Hosszú ideig mentek szótlannul és lassan.

Valahol nem messze kakasok kukorékolnak;
kutyák ugattak; azután a távoli falu tornyá-
ban megkondult a hajnali haragszó s elme-
rült az erdő komor némaságába. A ködös hold-
fényben mint valami nagy, fekete folt, vala-
honnán egy madár röppent föl, s gyors káro-
gása és szárnyának suhogása véstjölő han-
gokkal töltötte be az árkok.
— Szürke... vagy fekete varju, — szólott
Pljasi-noga.

— Hallod-e, — szólalt meg Upovajuscij ne-
hézkesen lekuporodva a földre, — menj te csak
tovább, én itt maradok... nem birom tovább...
úgy fojtogat... szédül a fejem...

— No tessék! — mondotta Pljasi-noga elé-
gedetlenül. — Hát épenséggel nem bírsz tovább
menni?

— Nem bírok... Egészen elgyöngültem...
— Hát hogyne. Hiszen reggel óta nem et-
tünk...

— Nem, hiszen most már világos, hogy ne-
kem beföllegzett! Ni, hogy ömlik a vérem...

Upovajuscij odatarotia Pljasi-noga elé a
kezét, mely csupa véres volt. Ez félvállról oda-
pillantott és nyugodtabb hangon megkérdezte:
— Most aztán mit csináljunk?
— Te csak menj... én meg itt maradok...
lefekszem, lehet hogy...

— Ugyan hova menjek? Tán a faluba... hogy
megmondjam nekik... az embereknek, hogy
roszúl vagy...?

— Ne, ne... vigyázz, mert agyonvernek.
— Agyon bizony! Csak kerülj a körmük
közé!

Upovajuscij tompán köhögve dőlt hátra és
valósággal darabokban köpte a vért.
— Még mindíg jön? — kérdezte Pljasi-noga
mellette állva, de félrefordulva.

— De még hogy... felelt Upovajuscij alig
hallhatóan és újra elkezdett köhögni.

Pljasi-noga czinikusán és haragosan szitko-
zódott.

— Talán mégis hivni kellene valakit!
— Ugyan kit? — szólt Upovajuscij szo-
mortúan.

— Hát tán fölkelnél és megpróbálnál kissé
járni?

— Nem lehet...

Pljasi-noga odaült a cimborája feje mellé,
s a térdeit átnyalólván, rámeredt az arczára.

Knopp Imre : Fürdés.

Vesztroczky Manó : Vakok.

Upovajuscij melle egyenlőtlenül s pompán hőrögve zihált, a szemei beestek, az ajkai szétnyitkáltak és furcsán odatapadtak a fogaihoz. Szájának a bal szögletéből friss, sötét sáv folyt végig az arcán.

— Még mindig folyik? — kérdezte Pljasi-noga halkán s kérdésének a hangjában volt valami, a mi közel állott a tisztelethez.

Upovajuscij arca remegett.

— Folyik... hallatszott valami halk hörgés. Pljasi-noga a térdére hajtotta a fejét és hallgatott.

Fölöttük ott függött az árok egyik meredek fala, melyet mély barázdákkal róttak tele a tavaszi olvadás okozta vízmosságok. A fal széléről holdsütötte borzas fák bámultak az árokba. A másik, lankásabb part egészen benöve volt bozóttal; sötét tömegéből itt-ott kinyultak a nyárfák szürke törzsei, melyeknek csupasz ágain tisztán látszottak a varjúk fészkei... Az egész, holdfényrel elárasztott árok olyan volt, mint egy unalmas, az élet színeitől megfosztott álom; a patak halk csobogása csak még

jobban kiemelte az életteleniséget s mintegy beárnyékolta szorongató némaságát...

— Meghalok... — suttogta Upovajuscij alig hallhatóan s utána tisztán és hangosan ismételte: — meghalok én, Sztepan!

Pljasi-noga egész testében összereszent, fészkelődni kezdett, szipákolt s miután a fejét fölemelte a térdeiről, halkán, mintha csak attól tartott volna, hogy megzavar valamit, megszólalt:

— Ugyan, ne félj... nem vagy te még anynyira! Lehet, hogy semmi se lesz az egészről... hidd el, pajtás, hogy semmi! Isten ucsese, semmi!

— Uram Jézusom — szólt Upovajuscij mélyen fölsohajtva.

— Semmi! — suttogta Pljasi-noga az arca fölé hajolva. — Csak végy erőt kissé magadon, majd elmúlik...

De Upovajuscij elkezdett köhögni; a melléből egy egészen új hang tört elő, mintha nedves ronggyal súrolták volna a bordáit. Pljasi-noga ránézett s némán húzogatta a bajuszát.

Upovajuscij, mikor kiköhögte magát, elkezdett hangosan és szaggatottan lélekzeni, úgy, mintha minden erejét megfeszítve futna valahová. Ez eltartott jódarabig, aztán megszólalt:

— Bocsáss meg, Sztepan... hogy ha valamit... azzal a lóval... bocsáss meg, pajtás!

— Te bocsáss meg nekem, — vágott közbe Pljasi-noga, és rövid szünet után hozzátette: — Én... hova menjek most én? És mihez fogjak?

— Ne törődj vele: Isten adjon ne... Szavait félbehagyta, fölsohajtott és elhallgatott.

Azután elkezdett hörögni... kinyújtotta a lábait, az egyiket kissé oldalvást.

Pljasi-noga le nem vette róla a szemeit. Perczek múltak el, melyek szinte óráknak tüntek föl előtte.

De im, Upovajuscij fölemelte a fejét, mely azonban tüstént erőtellenül hanyatlott vissza a földre.

— Mi az, pajtás? — kérdezte Pljasi-noga és

Pataky László : Miklós-huszárok.

lebajolt hozzá. De ő már nem felelt, nyugodt volt és mozdulatlan.

Egy darabig még ott ült a czimborája mellett a komor Pljasi-noga, azután fölkel, lekapta a sikkáját, keresztet vetett magára s az árkon végig lassan megindult. Az arca megnyúlt, a bajusza és a szemöldökei összebörzölődtek, erőteljesen lépkedett, valósággal rúgta maga alatt a földet, mintha csak fájdalmat akart volna okozni neki.

Pitymallott. Az ég szürke volt és barátság-

talán; mogorva csend honolt az árokban; csak a patak mormogta tovább egyhangú és homályos mondókáját.

Egyszerre valami zaj hallatszott... Alkalmasint göröngy gördült le az árok fenekére. Fölbredt egy varjú és aggodalmasan károghatva szállott valahová. Azután megszólalt egy ciznege. Az árok nyirkos és hideg levegőjében nem sokáig élnek a hangok — alig hogy megszületnek, el is pöngenek...

A FRANCZIA PARLAMENTRŐL.

Párisi élményeimből.

II.

Ha a *senatusba* megyünk, a legelső, a mit észreveszünk, a sok kopasz fej. Hja persze, a Palais Bourbon már a 25 éves honatya előtt is megnyílik, ellenben a Luxembourg 40 éven alúl zárva marad előtte. Így a szenátus itt is az, a mi a rómaiaknál volt s a mit jelent maga

Vaszary János : Vásárosok.

Fényes Adolf : A fűben.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Reinfuss Edc : Zászlóbontás a Beszkidéken. (1703 május 3.)

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

a neve is: öregek tanácsa. Itt tehát az üléseknek is valamennyire más színe van; szenvedélyes, heves viták hallhatók itt is, de hogy a törvényhozó urak ököre menjenek, már arra aligha képzelték példát. Sőt bizonyos öregek higgadság már a pártokban is kifejeződik, legálább is abban az egy tekintetben, hogy a «legelőhaladottabb» párt, a mint franciaül mondják, (le plus avancé) itt hiányzik. Ez a párt, t. i. a szocialista, a képviselőházban is sokkal gyöngébb, mint a német birodalmi gyűléseken, a hol az egész háznak 20 százalékát teszi ki. A Palais Bourbon-ban alig 7—8 százalék arányban foglal helyet, de azért 40—50 képviselőből álló párt számot tesz. A szenátusban ellenben teljesen hiányzik. A dolog érthető, ha tudjuk, hogy maga az alkotmány is a mérséklő, a kerékkötő szerepét szánta a második kamarának. Míg ugyanis a képviselőket a *suffrage universel* (általános választói jog) alapján választják, addig szenátorokra csak egy szűk körű választótestület szavaz, a mely maga is választva lévén, fölfehető, hogy nem a legfiatalabbakat, nem is a legtulzabbakat foglalja magában. Számuk átlag az ezen alul marad, holott képviselői választókerület van 32,000 választóval is.

A mellett azonban ne higgyük, hogy a szenátus ma is a reakció bástyája. Az a törvényhozás, a melyben a mai radikális kormányt többsége van, a mely megszavazta az egyesületi törvény végrehajtását úgy, a mint Combes miniszterelnök értelmezte (szerzetes-iskolák és rendházak bezárása), az a törvényhozás bármely monarchiában radikális testület számba menne. Itt azonban nem mindenki találja annak és vannak; a kik a második kamarát is a közvetlen választásra akarják alapítani. Annyit el is értek már, hogy eltörölték az örökös szenátorokat, a kiket maga a törvényhozás választott 1875 és 1881-ben, leginkább érdemes írók és tudósokból. Ma még életben van közülök vagy tíz s a mint egy meghal, nem a törvényhozás választ helyébe, hanem valamelyik *département* (vármegye), tehát a választói jog egy fokkal közelebb jut a néphez, a melyben székel Rousseau szerint minden hatalom.

A népakarat közvetlen nyilvánulását természetesen a képviselőház fejeli ki, nem a szenátus. Az általános szavazati jog körülbelül 13 millió polgárra terjed ki, míg a szenátusi választók száma 100,000-re sem rúg. Az alkotmány is amannak biztosít némi elsőbbséget, pl. olyan törvényt, a mely az állam pénzügyeit érinti, a képviselőháznak kell előbb megszavazni. Bizonyos is, hogy itt élénkebb, mozgalmassabb az élet, a köztársaság politikai élete itt lüktet inkább. Ez azonban nem vonz minket; a legutóbbi szenátusi választáson — t. i. háromévenként választanak 100 új szenátort, az egészet egy harmadát. — tehát az 1903-iki választáson ajelték között volt 20—25 képviselő, köztük Rouvier pénzügyminiszter. Ugyancsak ez évben ment át a szenátusba Méline volt miniszterelnök, volt képviselőházi elnök, a francia agráriusok vezére. Vajon mi vonzza őket? Valószínűleg az, hogy jobb 600 választót képviselni, mint 20,000-et, valamint hogy a kilencz évre szóló mandátum is kellemebb a négy évesnél.

Hanem azért ne gondoljunk, hogy a francia képviselőkre kötélen kell fogni a jelöltet, akad még elég a saját jószántából. Az 1902-iki választáson minden kerületre jutott átlag négy, Páris 40 kerületére átlag hét. Elég szép szám bizonyítani azt, hogy a mandátum nem kevésbé kedvelt portéka a Szajna partján, mint a Tiszaduna környékén.

Meglehetősen egyenlő a kétféle törvényhozó helyzete. A mostani miniszterek közt van négy szenátor, köztük a miniszterelnök, és hat képviselő (a tábornok hadügyminiszter nem törvényhozó). Egyenlő a fizetés is: 9000 frank és egy vasuti szabadjegy. Csaknem egyenlő a hivatalos jelvény is: egy médaille a gomblyukban és egy nemzeti színű széles *écharpe* a mellén át; hasonló némely rendjelek szalagjához. Ha a törvényhozó jelvényét viseli, a katonai őrtiszteleg neki.

Egyenlő rangban van a két házelnök is, még pedig közvetlenül az államfő után; megelőzve a miniszterelnököt is; ez utóbbi látogatását új-év napján nem adja vissza a köztársaság elnöke, de a két házelnökét igen. Ez a rang

Telcs Ede: Kiss József arcképe.

kifejeződik még a fizetésben is, mely nagyobb a miniszterelnökénél, t. i. 100,000 frank és lakástul egy-egy palota. Rajtuk kívül csak a háznagyok. — három itt is, ott is, — kapnak fizetést (18 000 frank és lakás); az alelnökök és jegyzők állása tiszteletbeli.

Bizonyos, hogy magyar ember szemével nézve sok különös, szokatlan dolgot találunk a francia parlamentben. A képviselőház tagjai közt van bőven, mint nálunk, ügyvéd, hírlapíró, földbirtokos, stb., de míg az orvosoknak alig akad nálunk képviselője, itt van belőlük 40—50. Többen vannak a tanárok és tanítók is, ellenben kevés az egyetemi tanár, talán azért, mert a két hivatás nem gyakorolható egyszerre, s a törvényhozói mandátuma tartama alatt az egyetemi katedrát helyettesíti be. Ez az esete most a radikális-szocialisták egyik vezérének, Buisson-nak is, a kit mint a párisi egyetem paedagogia-tanárát, képviselővé választott a főváros egyik kerülete. Katolikus pap kettő van ez idő szerint a Palais Bourbonban, mint már évek óta.

Horvai János: Szülei.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

A szenátusban van sok nagyiparos, kereskedő, ügyvéd, mérnök, orvos, ez utóbbiak közt dr. Combes az ország miniszterelnöke. A párságban itt jelenleg csak egy képviselője van, Desmons református pap; katolikus pap itt ez idő szerint nincs.

Az is meglepné a magyar embert, hogy itt a képviselők száma a népszámlálás eredménye szerint változik. 1898-ban volt 581, 1902-ben 591. Még jobban meglepné az a speciális francia katasztrófa, a mi a képviselőt érheti, hogy választókerülete elolvad a lába alatt, ha t. i. a lakosság annyira fogyott benne, hogy a meghatározott lélekszám alá süllyedt. Ez pedig nemcsak elmélet Franciaországban, a hol jóformán csak a városok lakossága szaporodik valamennyire, ellenben akárhány départementban fogy a lakosság. 1902-ben három kerület szűnt meg ily módon. (Ügy kell ezt képzelnünk, mintha pl. Czepléd elveszítene önálló jogát és Nagy-Köröshöz csatoltatnék.)

De talán legjobban csodálkozónk egy magyar képviselő azon, hogy nincsenek pártklubok. Az egyes pártok időnként, fontos esetekben tartanak ülést a törvényhozás helyiségében, saját helyiségük nincs. Sőt kormánypárt sincs olyan értelemben, mint nálunk. Egy párt magában sem az alsóházban, sem a szenátusban nem elég erős ahhoz, hogy kormányt alkosson, ehhez koalícióra van szükség. A mai kormányt a képviselőházban nem kevesebb, mint négy párt tartja, köztük a szocialista, a mely, hogy itt kormányképes párt, mutatja *Millerand* példáját, a ki három évig vezette a kereskedelmi társaság. E négy pártnak nincs mindenben megegyező programja (máskülönbön nem is alkotmányuk külön pártokat), sőt közgazdasági program szerint a *bloc* (egyesült kormánypárt) mérsékeltabb elemei közelebb állnak az ellenzék *bourgeois* pártjaihoz, mint a *proletárokhöz*, a hogy a szocialisták magukat nevezik. Ma azonban összetartja őket a kormány antiklerikális programja, a küzdelem a szerzetesrendek ellen.

Amint nincs egységes kormánypárt, úgy nincs jelenleg igazi kormánylap se. Nincs Párisban egyetlen napilap sem, a melyről Combes azt mondhatná, mint Méline mondhatta: Ez az én lapom, ezzel én rendelkezem. Támogatják az ő összes antiklerikális lapok, a míg az ő programjukat követi, de támadják kimélet nélkül, ha nem kedvükre cselekszik.

Mindezekkel ellentétben egy dolog bizonyára nem lepne meg a magyar képviselőt: a választások sok pénzt nyelnek el. Nem azt mondjuk, hogy mindenkinek sokba kerül, ezt nálunk se lehet mondani, de annyi bizonyos, hogy lehet sokat költeni és költenek is. Mire? Először is lehet vesztegetni. Ez persze tilos és ha bebizonyul, meg is büntetik *esetleg*; biztosan nem mondhatni, mert párt-bíróság ítélt. Lehet aztán költeni megengedett módon is. Ki tilthatja meg a jelöltnek, hogy jótékony alapítványt tegyen itt egy kórházra, ott egy kolostorra vagy iskolára, amott fölszerelje a tűzoltóságot, stb.

A francia választás egyik jellemző vonása a plakát-harc. Minden nap, Párisban legalább így volt, megjelenik az egyik jelölt nevében egy harcziás hangú plakát, intézve az ellenjelölt ellen, annyi példányban, a hányat csak fel tudnak ragasztani. Erre pedig természetesen felelni kell az ellenfélnek. Ez a plakát-háború a választás előtt 5—6 hétig és *ballottage* esetében, ha t. i. az első választás eredménytelen, még újabb két hétig elég csinos összegbe kerül.

Hogy minden jelölt a saját pénzét költs-e? A legutóbbi választások idejében (1902) minden nap olvastuk, hallottuk, hogy a nacionalista párt pénztárát milliókkal töltötte meg a nemesség, papság, gazdag bourgeoisie, stb. Igaz-e, nem tudhatom, de ha megtörtént, nem történt törvény ellenére; a szocialisták nyíltan gyűjtöttek a választás előtt, csak persze náluk az eredmény soványabb lett. És ez áll körülbelül az egész mostani kormánypártira is, mely inkább a szegény, mint a gazdag elemet képviseli.

Befejezésül szeretnék valami általában jellemzőt mondani a francia parlamentről és egy adoma jut eszembe, egy megtörtént, nem költött apróság. Gróf *Badeni*, volt osztrák minisz-

terelnök, mikor kalváriája végére jutott, utazni indult. A véletlen úgy akarta, hogy a párisi képviselőházban ép egy zajos ülésen volt jelen, mikor egy képviselő pofon ütött egy másikat. Néhány nap múlva egy párisi szalonban kérdezik *Badenit*ől, mit szól a parlamenthez.

— Csodálom az önök törvényhozóinak higgadságát, — feleli.

— Hogyan? Higgadság? Hiszen pofozkodtak nyílt ülésben.

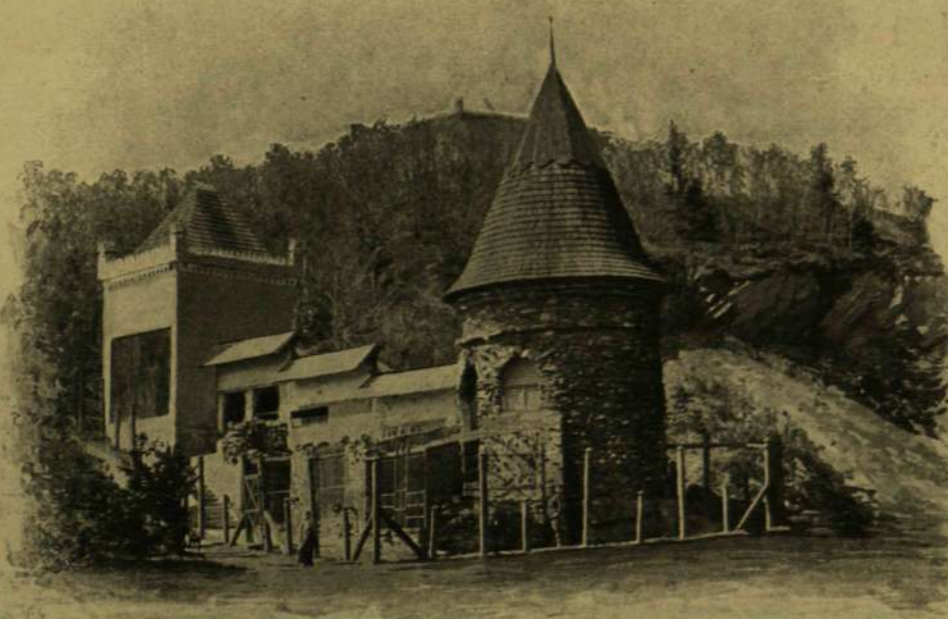
— Az igaz, de másnap nyoma se volt az egésznek, a legcsendesebb ülésnek voltam tanúja. Én alattam négy hónapig pofozkodtak az osztrák képviselőházban.

Ez a megfigyelés nem hiába *szakértőtől* származik, igen értékes. Az én tapasztalatom jó egy pár évről immár, azt bizonyítja, hogy hiba volna a francia parlamentet féktelen, nehezen kormányozható testületnek tekinteni azért, mert néha olyan jelenetet látunk benne, melyet mi legbotránysabbnak tartunk, t. i. verekedést. Ne mérjük ezt egészen a mi mértékünkkel; a francia, mint általában a latin népek, heves természetű, vére hirtelen felforr és akkor üt. Politikai gyűléseiken csaknem mindennapos dolog az összeverekedés; egy nacionalista gyűlésre bocsásás be néhány szocialistát vagy megfordítva és csaknem teljesen biztos lehetsz benne, hogy a napirend egy olyan számmal bővül, a melynek a nyomát némelyek egy pár napig viselik. Az efféle csete-patának, a milyen gyakori, ép olyan kevés fontosságot tulajdonítanak. Azt tartják, hogy mindenki megkapta a magáét és ezzel vége. Így a parlamentben is tényleg megtörténik, a mit *Badeni* tapasztalt, hogy egy botránysos pofozkodó ülésre a lenyugodtabb ülés következik. Az lehet mondani, hogy a francia parlamentben vannak viharos ülések, de nincsenek viharos ülésszakok. (A szenátusban még viharos ülésekről is igen ritkán szólhatni.)

Jó példa erre épen a jelen története. Körülbelül másfél év óta folyik már a kormány harcza a szerzetek ellen; a törvény végrehajtása mindenütt ellenállásra talált, a mi Bretagneban csaknem forradalomig fokozódott s a képviselőháznak is sok viharos ülést szerzett. Azonban a mely pillanatban megszakította a parlament a vitát és más tárgyra tért át, nyugalmát is rögtön visszanyerte.

Hanem ennek talán olyan oka is lehet, a mire *Badeni* nem akart gondolni. A francia parlamentben bármilyen szenvedélyvel állanak is egymással szemben a pártok, mindig francziák küzdenek francziák ellen, nem pedig németek, csehek, lengyelek, olaszok vívnak élet-halál harczt.

Szigetvári Iván.

A Magyarorszag varmegyei es városai legujabb kotelebol.

GRÓF ANDRÁSSY GÉZA BETLÉMI ÁLLATKERTJE.

KÉPEK GÖMÖR VÁRMEGYÉBŐL.

VADDISZNÓK ETETÉSE A FELSŐBALOGI VADASKERTBEN.

KÉPEK GÖMÖR VÁRMEGYÉBŐL.

A gömöriek szeretik szülő vármegyéjüket «kis Magyarorszag»-nak nevezni, mert kicsiben megvan benne mindazok a szépségek, melyek hazánk egyes vidékein elszórvá találhatók. Történelmi múltja kicsiben a magyar nemzet történetét tükrözi, nagy emberek, híres családok egész sora indult belőle történelmi szereplésre, a természet megáldotta szép termő völgyekkel, hegyekkel, regényes erdőkkel, völgyeit dús vetéssel, hegyeit érczel, erdeit vad-dal, folyóit ballal. Népe mindig a magyar ügyet védte, a tiszta magyar ép úgy, mint a német és tót, a szegény jobbágy ép úgy, mint a büszke földesúr. Nem egy történelmi emlékezetes helye van, városaikban élnek perszidul az ipari, kereskedelmi élet, nagy uradalmait a különféle iparágak művelése, a helyes erdőgazdálkodás teszik virágzóvá, a vadászoknak pedig a nem es vad ritka bősége s a vadászati eszközök és fölszerelések gazdagsága kínál élvezetet.

Gömör vármegye népe javarészből magyarokból és a honfoglalás idejében már itt lakott tótokból áll. Németek a vármegyének csak egy pontján, *Dobsinán* laknak nagyobb tömegben. Ezek a dobsinai németek eredetre, szokásokra, ethnographiai jellegre azonosak a szepesi németekkel s ugyanolyan jó magyar érzelműek is. Munkás, józan életi nép; hajdan, míg a bánya-és kohóipar virágzott, a dobsinaiak legnagyobb része ez iparágakkal foglalkozott, most azonban a vasipar pangása miatt a város két kohója megszűntette működését s így a bányászok

száma is nagyon lecsökkent. Földművelésre pedig a hegyes, köves talaj kevésbé alkalmas s így nem esoda, ha a lakosság mindegyre szegényedik s nagy számmal vándorol ki Amerikába. Az otthon maradtak a szegénységgel küzdővé élnek fából épített, zindelyes házaikban, földművelésből, állattenyésztésből, méhészetből, mint fűrészgyári s más egyéb ipari munkások.

A történelmi nevezetességű gömöri helyek között legemlékezetesebb *Murány vára*. Már a XIII. században is mint vár szerepel, németek szerint a *Bebek*, mások szerint az *Ilsvay-család* építette. *Mátyás király* előtt a rabló csehek kerítették hatalmukba, a *mobácsi* vész után *Basó Mátyás* rablófészeke volt. A XVII. század elején jutott a *Széchyek* kezére. Katonai szempontból soha sem volt valami nagy fontossága, mert kívül esett a nagy hadjáratok útján. de örök időkre emlékeztetése tette a magyar lovagkornak benne lejátszódtott regényes szép történetét, melynek főalakjai *Széchy Mária* és *Wesselényi Ferencz*; s melyet *Gyöngyösi István* után legnagyobb költőink énekeltek meg. A ma már romban heverő vár *Fülöp kőbúrgi* herceg uradalmához tartozik; a hercegi családnak *Murány* községben szép, emeletes kastélya is van. Egyik képzőművész a vár mai állapotát tünteti fel a *Kőbúrg hercegek által emelt emlékoszloppal*, egy másik képzőművész pedig abban az állapotában mutatja be, a milyen a XVII. században. A «*Murányi Vénus*» idejében volt.

Vadászat tekintetében alig van hazánkban vidék, mely nagyobb gazdagságot és változatosságot nyújtana, mint *Gömör vármegye*. Ez részben a természet kedvezésének köszönhető, de a vármegye egyes főurainak, nagybirtokosainak is, a kik nagy *buzgalommal* és költséggel gondoztatják a meglévő vadállományt és több új vadfajtát is honosítottak meg erdőikben, vadaskertjeikben. *Kőbúrg* herceg és az *Andrássy* grófi család tagjai állnak itt az első sorban. Az előbbinek vadászterülete mintegy 112 ezer hold s több nagy vadaskertje is van, így pl. *Felsőbalogon*, a hol igen nagy számmal van a mindenféle nagy vad, különösen szarvas és a csürheszáma látható vaddisznó. Érdekes, hogy a szarvas, melynek most nagy a bősége, nem ősvadja *Gömör vármegye* területének; *Agoston kőbúrgi* herceg, *Fülöp herceg* atyja telepítette meg mintegy negyven évvel ezelőtt, a midőn a zavadtak határon szarvaskertet létesített, melyet, — midőn a szarvasok elszaporodtak benne — szétbontatott s a szarvasokat szabadon bocsátotta. Különösen délkelet és délnyugat felé terjedtek el a szarvasok. *Vaddisznó* sok van az egész vármegyében, különösen a rozsnyói nagyrőcei és rimaszombati járásokban. Kártévesei miatt folyton pusztítják, évenként átlag 250 kerül területekre. *Dámvad*, sörényes juh, *mufflon*, *őz*, *siket-fajd*, *nyír-fajd* is szép számmal van a vármegyében, de nem ritka a *medve* sem, sőt néha hiúz is kerül a puskácsó elé.

EGYVELEG

X. Pius pápáról írják, hogy csak szobájában szokott szivarozni. Bibornok korában a finom amerikai szivarokat nagyon szerette, de azért az utczán

vagy más nyilvános helyen soha sem dohányzott. A zongorán, valamint orgonán művészileg játszik, szép bariton hangjával pedig mindenütt feltűnést keltenek.

* **Drága szabadiszítás.** New-York egyik legnagyobb bankárja, Amory, nem régen egyik ottani házát eladta, melynek szobafalai több mint 24 millió korona értékű részvényekkel vannak borítva. Amory e részvényeket annak idején készpénzre vette meg, de a társulat, mely azokat kibocsátotta, néhány hét múlva megbukván, a részvények teljesen értéktelenné váltak.

* **Az egész világ gyémántbányáiban** mintegy 28 ezer ember dolgozik. A múlt században csak az indiai bányákban 60 ezeren dolgoztak. Mostanában a gépek felhasználásával egy ember husz embernek dolgát végzi. A világon levő valamennyi gyémánt értékét legalább 4800 millió koronára lehet tenni.

* **Khinai lakodalom.** A khinai lakodalomban senki sem beszélget, senki sem mulat, de annál többet sírnak mi a külföldi ember előtt úgy tünik fel, mintha temetésen volna. A szokásos ajándékok átvétele után a menyasszonyt vörös brokátba, vagy selyembe öltöztetik, szempilláit feketére festik és fejére vörös fátlyolt borítanak. Ezután egy asztalra ételeket tálnak fel. Az asztalhoz a menyasszonyt öt barátja vezeti. Mindannyian helyet foglalnak, de az ételekhez nem nyúlhatnak. A mély csendet az örömanya sírása szakítja félbe, ugyanezt teszik a nyoszolyó leányok s végre a menyasszony is jajgatni kezd. A most távozó nyoszolyó-leányok helyett az örömanya ül a menyasszony mellé. E közben négy vőfély kíséretében a vőlegény is megérkezik. A vőfélyek a menyasszonyt a székekkel együtt a szobában körülhordozzák és végre egy mellék-helyiségbe viszik annak jeléül, hogy most otthonába jutott. A menyasszony az egész idő alatt sírni és jajgatni szokott, példáját pedig a vendégek, valamint az egész rokonság követi.

MURÁNY VÁRA A XVII. SZÁZADBAN.

* **A legnagyobb new-yorki házasságközvetítő intézet** hetenként 20—25 párt ad össze és fennállásának ideje óta már mintegy 200 ezer házassalandó ügyében járt közbe. Az intézet két nagy épületben van elhelyezve, melyben díszesen berendezett fogadási termek, s egy nagy fényképező műterem áll a felek rendelkezésére.

* **Rockefeller Jánosnak,** a világ egyik leggazdagabb emberének sült húst, kenyeret vagy kalácsot nem szabad enni. Eledele apróra vágta nyers húsból, tojásból és fűszerekből áll. A bort, sört, kávé és teát csak hűtve ismeri. Leánya lakodalman arra kérte orvosait, engedjék meg, hogy egy pohár pezsgőt ihasson, utána pedig egy szivart elfüstölhessen. Ezt azonban az orvosok nem engedték meg s a sok száz millió dollárral rendelkező nábobnak le kellett mondania az élvezetéről.

* **A tatárok a foghagymát, vörshagymát és a petrezselymet illatszerek tekintik.** A tatár nő testét, arcát és kezeit rendszeren friss vörshagymával dörzsölgeti.

* **A mexikói falusi iskolában** a tanulók szivarozhatnak, ha dolgozataikat a tanító megelégedésére elégezték. Magától értetődik, hogy a jó példával rendszeresen a tanító jár elől, ki nek szájából a szivar soha ki nem marad. Spanyolországban is így van néhol. A vendéglőkben pedig a pinzerek cigarettáznak még akkor is, mikor az étel felszolgálják a vendégeknek.

* **Új női foglalkozás.** Amszterdamban a téraparancsnokság megengedte, hogy nőket matrozokul alkalmazzanak, de azzal a megszorítással, hogy nő hajó vagy csónak parancsnoka nem lehet.

* **A világ legolcsóbb postája** ez idő szerint a japáni, hol egy levelet az ország egyik végétől a másikig egy fillérért szállítanak. Ez olcsó vitelber mellett is a mikádó postája óriási bevételt mutat fel.

* **Hegedűkészítő falu.** Mittenwald bajorországi falu 1800 lakosa közül

mintegy 800-an hegedűkészítéssel foglalkoznak. Évenként átlag 50 ezer darab hegedű kerül Mittenwaldból a világ különféle részeibe.

* **A legnagyobb hadihajó.** A most tengerre bocsájtott «Erneste Renan» nevű francia páncélos, jelenleg a legnagyobb e nembeni hajó. Gépei 38 ezer lóerejűek, a hajó óránként 23 csomót halad és tizenkét 16 centiméteres kaliberű, valamint két 12 centiméteres kaliberű ágyúval van ellátva.

* **Az orosz vasutakon** átlag egy millió utas közül harmincz életét veszti vagy súlyosan megsebesül.

* **A londoni egylovas bérkocsikban** évenként átlag hatszáz ezer korona értékű különféle tárgyat hagynak el. S ezen elveszett holmi kétharmadát rendszerint senki sem szokott jelentkezni.

* **A nemrég rendezett «fodrász-verseny»-en** New-Yorkban egy *Daja* nevű magyar borbély lett a győztes, a ki két perc alatt egy urat megberetvált, haját lenyírta, fejét megmosta és a legutolsó divat szerint meg is fésülte.

A MURÁNYI VÁR. — Neogrady Antal festménye.

KÉPEK GÖMÖR VÁRMEGYÉBŐL.

HUNYADI JÁNOS SZOBRA BUDAPESTEN.

A király által a fővárosnak adományozott tiz érc-szobor közül a hatodikat, *Hunyadi János* szobrát november 24-ikén adta át a miniszterelnökség a fővárosi hatóságnak. Ezt a budai Albrecht-út kanyarulatánál, a Mátyas-templomhoz vezető lépcsőzetnél állították föl és emeli ennek a helynek hatását.

A szobor *Tóth István* jól sikerült műve és középkori hadi viseletben mutatja a törökverő hőst. Magyarország egykori kormányzóját és a kereszténység egyik legnagyobb hőst úgy állította elő a művész, a mint a költő mondja: «Ki áll amott a szirttetőn, Hunyad magas falánál? Itt is hegyoldalban áll és a magasból tekint alá a Dunára. A szobrász a korhű ábrázolásra minden történeti emléket felkutatott, főleg *Thuróczy* krónikáját és a benne levő mészteret használta föl. A vért, a fegyverzet, a sisak történeti emlékek után készülték. Az alak lábainál török zászlók hevernek, a hős fején hollószárnyas sisak van. Hunyadi kemény tekintete a távolba mélyed, két kezét maga előtt tartott hatalmas kardjának markolatán pihenteti.

Az egész szobor, melynek talpatát *Schulek* Frigyes műgyemתי tanár tervezte, kitünően illik a Mátyas-templom hatalmas bástyafala és tornyos építménye elé. Azonban még nincs teljesen készen. Talpatátára ezimer jön és a Hunyadi-legendáról szóló vers, melyet *Zempeleni* Árpád írt.

Az emlékmű átadásánál jelen voltak a kormány részéről *Tisza István* gróf miniszterelnök, *Romy Béla* miniszteri tanácsos, a miniszterelnökség elnöki osztályának vezetője, a főváros részéről *Halmos János* polgármester és *Heuffel Adolf* középítési igazgató, továbbá *Tóth István* szobrász. *Tisza István* gróf miniszterelnök a szobrot rövid beszéddel adta át a főváros képviselőjének, a polgármesternek, a ki meleg szavakkal köszönte meg a királyi ajándékot.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT Téli KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

II.

A Műcsarnok téli kiállításából mai számunkban bemutatott képek ismertetését *Vaszary János* magyar népeleti tárgyú festményével, a «Vásárosok»-kal kezdjük meg, a mely újabb bizonyossága annak, hogy a művész mily szorgalmasan tanulmányozza a magyar néptípusokat, a nélkül, hogy színezési modorának sajátosságairól lemondana. A kiállításon művei egy egész kis szobát foglalnak el s tárgyaik változatosságával is felkeltik a figyelmet.

Több oldaláról mutatja be tehetségét a tárlaton *Fényes Adolf* is, a ki leginkább a szegény néposztályok jellemzetes alakjainak ábrázolásával tűnt ki festőink között. Azon a képen is, melyet mai számunk közöl s mely a szabad természetbe vezet, egy szegény asszony és egy kis leány gyönyörködnek a mezei virágokban, melyeket a ragyogó napfény tesz még színebbékké.

Ezzel ellentétben a *Vesztróczy* Manó festményén levő alakok, a «Vakok», az állandó sötétség szomorúságában élnek. Megható, a mint bizonytalan, tévétel lépésekkel előre iparkodnak haladni, botjaikkal tapogatóznak s így pótolják a látás hiányát. E szép festmény a még egészen fiatal művész jövője iránt méltó érdeklődést kelt.

Knopp Imre kedves családi idyllt mutat be, a mint egy szerény kis lakásban az anya megfürösztö csemetéjét, de nem ám fürdőkádban, hanem csak úgy szegényesen, egy cseberben.

A Rákóczi-féle szabadságharc kezdetének kétszázéves emlékűnepe alkalmából készült *Reinfuss Ede* képe, melynek tárgya az a nagy jelentőségű mozzanat, midőn Rákóczi Ferencz a Beszkid-hegységben első ízben bontja ki magyar földön a nemzeti küzdelem harszó zászlaját.

A magyar katonai dicsőség emlékét eleveníti fel *Putaky László* hatásos képe, melyen a régi Miklós-huszárok a maguk pompás festőiségében jelennek meg előttünk.

A szobrászati művek közül egynek érdekességét az alkalmosság is fokozza. Ez a jeles költőnek, *Kiss József*nek mellszobra, a ki éppen most ünnepli születésének hatvanadik évfordu-

lóját. A sikerült mű *Telcs Ede* alkotása. *Szamo-volszky Ödön* az 1848-iki márcziusi ifúság egyik vezéralakjának, *Vasváry Pálnak* vonásait örökölte meg, míg a harmadik szobormű, melyet mai számunkban bemutatunk, a gyermeki érzelmek megnyilatkozása. *Horvai* műve ez: a művész szüleinek gondosan mintázott mellszobra.

ÚJ HAJÓJÁRAT FIUME—NEW-YORK KÖZT.

Nápoly, 1903 november 17.

Évek óta sokat panaszkodtak a hatóságok, valamint a kárvallott kivándorlók is, hogy a kivándorlási ügynökök kelletlen úzérékedése mennyi kárt okoz az amúgy is százalomraméltó embereknek. Nem elég, hogy éppen ezek az ügynökök fő okozói annak, hogy a kivándorlók száma még mindig rohamosan növekedik, mert a saját hasznuk érdekében faluról-falura küldik megbizottait, a kik csodás mesékkel az amerikai életről, az ott mindenféle kínálkozó jól jövedelmező munkáról stb. elszédítik nemcsak a szomorú viszonyok között élők, hanem sok esetben az elég jó keresettel bírók fejét is. S ezeknek az ügynököknek nem elég, hogy minden ilyen kivándorló után busás jutalékot szednek, még egyébként is kiszorítják mindenféle furfanggal a teljesen védtelen embereket; azért nagyon ideje volt már, hogy az állam is többet törődjék a kivándorlók ügyével.

Az államnak ezt a gondoskodását a már szentesített, de még végrehajtásra váró kivándorlási törvény biztosítja.

A kivándorlók száma, sajnos, nem csökken és ez évben meghaladja majd a százezret is!

Ennek a nagy veszteségnek csökkentését célozza az új kivándorlási törvény. Gátat vet majd az ügynökök működésének és a kivándorlási mozgalmak állandó figyelemmel kísérésével, elsősorban is arra ügyel majd a kivándorlási hivatal, hogy megszűnjenek vagy legalább kevesbedjenek a kivándorlásra

vezető okok. Ott pedig, a hol a kivándorlókat már semmiképpen visszatartani nem lehet, figyelemmel lesz ez a hivatal arra, hogy az Amerikába készülők ne zsarolhassák, sarcolhassák az ügynökök, sem itt, sem a külföldön, de Amerikában sem. Állandóan ügyel majd az Amerikába került kivándorlókra, hogy azok mindig tudatában is maradjanak annak, hogy a magyar állam ügyel rájuk és készséggel segítségükre lesz, ha majd ismét visszakivándorolnak az elhagyott hazába. Rendkívül sokoldalú, hasznos munkára nyílik tehát alkalma a kivándorlási hivatalnak, melynek élére kivándorlási biztosul *Lévay* Lajost nevezték ki. A hivatal a belügyminiszter tárcájának hatáskörébe tartozik. A kivándorlási törvény egyik czélzata volt az is, hogy a kivándorlókat lehetőleg Fiumén át indítsák Amerikába és ugyancsak Fiumén át kerüljenek azok hozzánk vissza. Az *Adria* tengerhajózási részvénytársaság ezért érintkezésbe lépett az egyik legnagyobb angol tengerhajózási vállalattal, a «*Cunard Line*»-nel és így lehetővé tette, hogy a közvetlen járatokat Fiume—New-York között már most létsítsék.

E hó 10-ikén érkezett a «*Cunard Line*» hatalmas gőzöse, a 476 láb hosszú és 21 méter magas, minden tekintetben elsőrangú, 1600 harmadosztályú és 400 első illetve másodosztályú utas szállítására berendezett «*Aurania*» Fiumébe és 13-án, éjfélt után egy órákor indult ismét vissza New-Yorkba.

Az első járatral kevés magyarországi kivándorló indult Fiuméből, mert az idegen társaságok ügynökei mindent elkövettek, csakhogy hasznosítsák eddigi úzérékedésüket, mielőtt a kivándorlási törvény meg életbelépne. Innen van, hogy bár szeptember és október hónapokban majd négy-négyezer útlevelet váltottak Amerikába — csak vagy száz kivándorló indult Amerika felé az első fumei járatral. De meg a kivándorlási törvény végrehajtásáról szóló intézkedés, rendelet is hiányzik még és ezért nem is hirdették eléggé a fumei járatokat. Remélhetőleg most már sürgős intézkedés lesz a végrehajtás iránt is, hogy így azután a kivándorlási hivatal teljesíthesse feladatát.

A «*Cunard Line*» hatalmas oceánjáró gőzösei, a 7600 tonnás «*Aurania*» és a 13.500 tonnás «*Car-*

HUNYADI JÁNOS SZOBRA A BUDAI HALÁSZ-BÁSTYÁN. — Tóth István szoborműve.

November 21-én délután felvett pillanatnyi fénykép.

KÉPVISELŐVÁLASZTÁS SZATMÁRÓN. — Csoportosulás a városrész előtt a szavazás ideje alatt.

pathia» tizenhat nap alatt teszik meg az útát Fiume—New-York között. Mintán útközben Palermóban egy napot, Nápolyban két napot, Algirban és Gibraltáron fél-fél napot időznek ezek a gőzcsónokok — az egész utazás a hajón tulajdonképpen csak tizenkét nap és így különösen a Hamburgba, Brémába is vasúton utazó kíváncsiak épen annyi idő alatt érnek Amerikába, mint az idegen kikötőkből. De növelik ezek a járatok majd ezen a vonalon az L osztályú utasok számát is, mert a pompás berendezésű, elsőrangú ellátással szolgáló Cunard Line gőzcsónok az utazás azért is előnyös, mert az utas élvezi a kalábriai és szicíliai partok remek panorámáját, Palermót, Nápolyt jól megnézheti, betekinthet Éjszak-Afrika érdekes városába Algirba is és megbámulhatja Gibraltár hatalmas szikláin az angol ágyszőnyegeket. Így azután ez az utazás — melyet, épen az első járatot, Nápolyig magam is átéltem, tanulmányosabb, gyönyörűbb, sőt még olcsóbb is, mint a német, francia vagy más kikötőkből induló hajókon.

Fiume forgalmát is rendkívül föllendítik majd ezek a járatok, melyek az «Adria» közvetítésével, nem épen csak a kíváncsiság ügyének, hanem az árforgalom növelésével a hazai ipar és kereskedelem ügyének is hasznára lesznek.

Zerkowicz Emil.

AZ UGRAI VÁLASZTÁS.

A miniszterelnök kerületét érdekes nép lakja; egy részük hajdu ivadék, a legkuruczabb érzelmekkel tele. Az itt élő oláhságnak sem Hora és Klossa az ideálja: a szabadságharcban sok vörössapkás katonája került Ugra vidékéről Damjanics tábornoknak. Azonban nemcsak kuruczok érzéséről híres Biharországban az ugravidéki magyarság, hanem intelligenciájáról is. Évről-évre többen iratják be fiaikat a nagyszalontai gimnáziumba, de Cicero nyelvnek megtanulása után is sokan visszatérnek az ekeszarvához. Élvezet egy-egy zsadányi vagy geszti gazdával szóba állani. Történet, földrajz nem terra incognita előttük, a politikában meg épen járatosak. A gazdasági szakirodalmat

A választók ebédeje

Jelky Gyula felvétel.

PILLANATNYI FÉNYKÉPEK AZ UGRAI KÉPVISELŐVÁLASZTÁSÓL.

nagyban tanulmányozzák; hangyaszorgalommal művelik a földet s pár holdnyi területen egész kis mintagazdaságot létesítenek. Szorgalmuknak van is látatja. Biharország egész terü-

Országgyűlési képviselők társasága.

Baloldalon a kocsihoz támaszkodva Szulovszky Dező, a kocsi előtt Bölöny József, tőle balra sorban Kubinyi Géza, Kiss Ernő, Márkus László, Halász Zsig, Wolfner Tivadar, Telogy József, Serbán Miklós, mögöttük Gajary Odón, szélről Kristóffy József és dr. Pályi Ede láthatók.

letét elárastotta már a szocializmus: az ugrai kerületnek csak egy pár községében tudtak híveket gyűjteni a szocialista apostolok. Erős lábom áll ott a politikai morál. A nép egy része rendíthetetlen negyvennyolcas, más része ép

oly rendíthetetlen szabadelvűpárti. Meggyőződésből azok és meg is tudják okolni a meggyőződésüket. Az öreg Csanády Sándor, a kerület néhai képviselője mondotta hajdan:

— Az ugrai kerületben én mindenkinek megadnám a szavazati jogot. Derék becsületes emberek, — nem eladó a voksuk.

Zágolódtak, midőn Tisza István gróf ez előtt pár évvel csatornát ásott a földjeiken végig. De most már látják a csatorna hasznát. Ekés virulásba borult a határ, melyre nem is oly régen ráillett Arany János verse:

Ég a napmelegtől a kopár szik sarja,
Tikkadt szécskenyájak legelésznek rajta.

S a földek virulásával együtt nő István gróf becsülete, — a hogy a geszti földesurat nevezik. Négyezerháromezer szótöbbséget kapott a november 25-iki választáson. 1126 voksot, a függetlenségi jelölt, Stokker József 682 voksával szemben. Derék emberektől kapta. Igazán örülhet a mandátumának. Sas Ede.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Csemegi Károly művei. Az elhunyt kitűnő jogtudós özvegyének felszólítására Edvi Illés Károly és dr. Gyomai Zsigmond összegyűjtötték a sajtó alá rendezték Csemegi munkáit. A több mint 62 ívet

A szavazó-helyiség.

PILLANATNYI FÉNYKÉPEK AZ UGRAI KÉPVISELŐVÁLASZTÁSÓL. — Jelky Gyula felvételei.

Mészárosi választók.

megjelent a nyolczadik kötete, mely Gömör vármegye monografiáját tartalmazza. A vállalatnak, melyet dr. Borovszky Samu, Magyar Tudományos Akadémia tagja szerkeszt, ez új kötete hazánk egy nevezetes vidékének részletes és tüzetes leírásával járul a honismeret gyarapításához. Összegyűjti a helyszínén a történeti, hely- és néprajzi adatokat, megismerteti a természeti viszonyokat és végül nagy gondot fordít a közgazdasági és közművelődési állapotok hű feltüntetésére.

A Gömör-Kishont vármegyét tárgyaló kötet megírásában több kiváló gömörmezei író működött közre. Az előszót gróf Andrássy Géza írta; futó pillantást vet a vármegye múltjára s nagy vonásokkal esztétikus természet szépségeit. Az ismertető cikkek során Fabry János a hegy- és vízrajznak, növény- és állatvilágnak nyújtja képét s tüzetesen ismerteti a dobsinai jégbarlangot, az agteteleki csepkőbarlangot, a híres szép sztraczenai völgyet stb. Gömör-Kishont közséjeit Vende Aladár, a munka segéd-szerkesztője tárgyalja érdekesen, a helyszínén gyűjtött és jó forrásokból merített adatok alapján. A városok külön fejezetekben vannak tárgyalva, mindegyik fejezet az illető város egy-egy alapos ismerőjének műve. A bő néprajzi részt Komoróczy Miklós írta. A művelődési, gazdasági, ipari, kereskedelmi stb. viszonyokkal is a tárgyat alaposan ismerő szakemberek foglalkoznak. Az őstörténeti részt báró Nyáry Jenő adatainak felhasználásával dr. Márton Lajos írta meg, a vármegye történetét pedig ifj. dr. Reiszig Ede. A könyv végén a vármegye nem-es családai vannak betűrendben csoportosítva, a reájk vonatkozó történeti adatokkal és czimereleírásokkal. A kötet sok tanulmányos olvasmányt nyújt, számos egy ideig rejtve volt történeti adatot hoz felszínre. Gondosan és utánjárással készülték az illusztrációk is, melyek legnagyobb része eredeti helyszíni felvételek és melyek a vármegye minden nevezetes helyére és tárgyára kiterjeszkednek. Több sikerült színyomat is van a kötetben. Néhány képet belőle mai számunkban mutatványul közlünk. Megrendelhető a «Magyarország vármegyei és városai» kiadóhivatalában Almássy tér 2. Előfizetési ára díszes kötésben 16 korona.

«Báró Wesselényi Miklós és munkái» című füzetet adott ki Petri Mór, mint különnyomatot az «Erdélyi Múzeum» folyóirattól. A munka tartalma tanulmány Wesselényi politikai pályájáról, melyet lelkes hangon méltat.

«Virágmesék.» Az ifjúsági irodalom szép külsője és tetszetős tartalma újdonsága e könyv. A virágmeséket Vikár Béla, lapunk munkatársa írta csengő-bongó, vidám pergő versekben Kreidolf Ernő jeles német festő képeibe. Nem afféle halvány, jelképes regék ezek, hanem könnyed, tréfas hangon ismertetik meg a virágok s egyéb növények életét. Megszemélyesítik a növényvilág egyes példányait, többé-kevésbé mulatságos eseményekbe keverik őket s ez által közelebb hozzák a gyermek kedvű olvasókat. Kreidolf képei — minden vershez egy élénk színezett kép s több rajz — sok naivsággal, eredetiséggel és művészetével szilárdítja át a növényeket élő alakokká s mulatott humorukkal bizonyára nagy tetszést fognak aratni a gyermekszobákban. A mű Izabella főhercegnőnek van ajánlva; ifj. Nagel Ottó könyvkereskedése adta ki. Ára hat korona.

Almanach az 1904. évrre. A Singer és Wolfner cég kiadásában, mint már évek óta minden tél elején, most is megjelent az új Almanach, mely összegyűjti tizenhat írók egy-egy elbeszélését, érdekes képét nyújtja fejlődő szépirodalmunknak.

Mikszáth Kálmántól «Az elbeszélés elmélete» című elbeszélésén kívül (melyet először lapunk közölt), az Almanach igen szellemesen irt előszót is közöl, melyben a maga tréfalkozó, szatirikus modorában megszívlelésre méltó megjegyzéseket tesz mai irodalmi állapotainkra. Jókai Mór a mai politikai viszonyokra aktuális vonatkozással bír elbeszélést irt az Almanachba, mely ezenkívül még Bárony István, Szomaházy István, Lengyel Laura, Kenédy Géza, Zöldi Márton, Pekár Gyula, Ambrus Zoltán, Gardonyi Géza, Lőrinczy György, Tormai Cecile, Nagy Endre, Thury Zoltán, Bródy Sándor és Herczeg Ferencz tollából közöl egy-egy elbeszélést. Az Almanach ára 1 forint.

Naptárak a jövő 1904. évrre. Közeledvén az év vége, a jövőre szóló naptárak is kezdenek már könyvpiazcra kerülni. Így megjelentek az ország-szerzte rég népszerűségnek s nagy elterjedésnek örvendő Méhner Vilmos-féle naptárak; számszerint mintegy ötven-féle, hogy mindenki megtalálja közöttük a leginkább neki valót. E sok naptár közül csak a nagyobbakat említjük meg a következőkben:

Képes családi naptár, Falusi gazda naptára, Borvárosi naptár. Mindhárom igen bő, érdekes és változatos tartalmú számos illusztrációval; az első szórakoztató olvasmányokkal szolgál, a másik kettő pedig a gazdálkodás és szőlészet köréből közli az idevonatkozó újabb vívmányokat, ismertetőt a gazdákat és szőlőtermelőket érdeklő törvényeket is. E naptárak ára egyenként 1 korona 20 fillér. Szentén régi, elterjedt és változatos naptárak: István bácsi naptára, Közhasznú képes naptár, Reggeli bácsi és Mesélő bácsi naptára, melyek 80—80 fillérrel rendelhetők meg. Egyenként 60 fillérrel kaphatók: a Székely-egyesületi képes naptár, Magyar képes népnaptár, Vig cimborák, Kossuth naptár, Honvéd naptár, A magyar nép naptára. 40—40 fillér árúak a Kis házi naptár, Magyar gazda naptára és Kis képes népnaptár, stb. Mindezek és még sok más naptár megrendelhetők a Méhner Vilmos-féle kiadóhivatalnál. (Franklin-Társulat), Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz. de megszereshetők egyéb könyvkereskedések útján is.

A Nemzeti Színház e hó 21-ikén érdekes darabot mutatott be a budapesti közönségnek: Mirbeau színművét, melyet Párisban és Berlinben nagy sikerrel adták, de melyet Bécsben — s jórészt nálunk is — visszautasított a kritika. A darab czíme: «Az üzet — üzet»; tartalma nem annyira valami csekélynek, mint inkább egy jellemrajznak sokban finom, de feltűnően hosszadalmas kidolgozása.

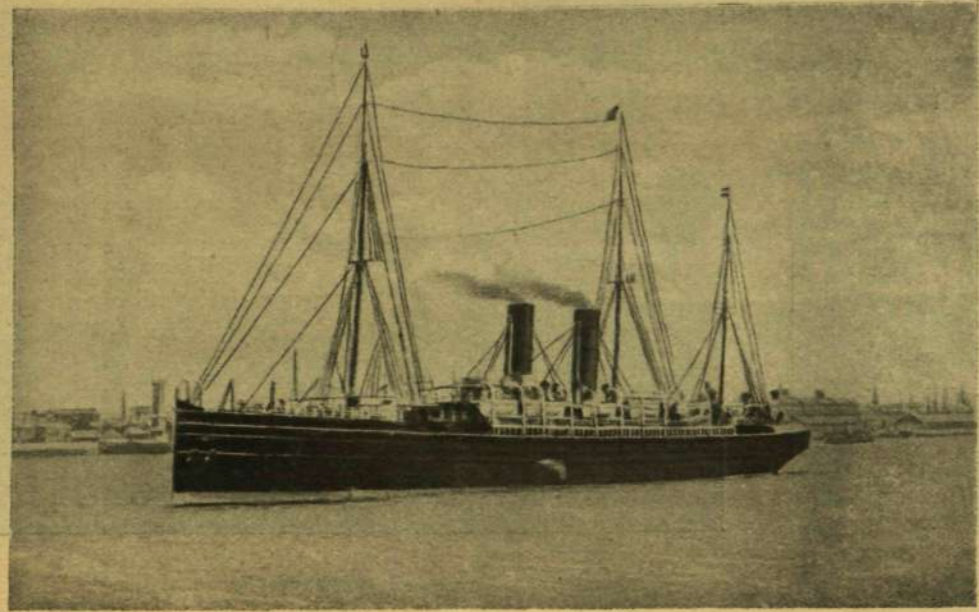
A színmű főalakja egy pinczer, a kinek ötven milliója van s a kít a sok siker elbizakodottá és groteszkké tesz. Idegesnek és eszelősnék látszik, de mihielyt üzletre fordul a beszéd, helyén van az esze. Kegyetlen és kicsinyes, okos és hiú egyszerre. Tele marokkal szörja a pénzt az éljenzőknek, de megzabolgatja a rőszeszedő koldus-asszonyt. A környezet: egy jó és egyszerű feleség, a kinek nem tud hozzászokni a gazdagsághoz, szűkes vacsorát főz és maga hordja fel a bort a pinczébe, hogy az inasok ne lophassanak. A lánya szeretet nélkül nőtt fel s nem szereti sem ügyefogyott anyját, sem apját, a kiről tudja, hogy két hamis bukás van a háta meggett s hogy egy üzlettársát öngyilkosságba kergette. Van egy fia is: autombiliasta, szeretőket tart; csak 21 éves, de már három nagy botrányban szerepelt. Ezért az apja büszkeség. Ez a milliomas környezete és a Mirbeau darabjának társasága, s ennek a társaságnak a rajza foglalja el a darabnak

két felvonását. Ez a két felvonás csupa párbeszédbe bújtatott részletrajz; csak egy érdekesebb jelenete van, mikor két mérnök tárgyal a milliomas, meg akarják csalni s végül is ez csalta meg őket. A harmadik felvonásban ütköznek össze a jellemek. A milliomas apa el akarja árvereztetni egy szomszédos marquis birtokát, aztán mégis visszakinálja neki azon föltétellel, ha a marquis a fiával elvéteti a milliomas-kisasszonyt. A marquis rááll s megkéri a bevitt leány kezét. A leány visszautasítja; azt mondja, hogy ő nem szabad, már van szeretője. A marquis elvonul a botrány elől, mikor az apja lányára tör. A lányból kitor az utlatat apa íránt, mindent a szemébe mond s mikor ez elkeseredésében kezét emeli rá, bevívja a szeretőjét, a ki az apjának egy hivatalnok. Az apa kikérgeti őket. Egy percz alatt kitorl a szivéből leányát s már azon gondolkozik, hogy árvereztetni el a marquis birtokát. Ekkor jelenik, hogy fia szerencsétlenül járt a gépkocsival s szörnyet halt. Az apa száraz zokogásban fuldoklik. Ebben a sötét órában megjelenik a második felvonásbeli két mérnök a szerzővel, hogy az aláírás sürgős, mert nekik el kell utazni. A félig eszméletlen ember belenéz az írásba, látja, hogy meg akarják csalni; ebben a lelkialápotban meg egy pontot diktál a szerzőhöz, aztán aláírja, zsebébe teszi s kiegyenesedve indul kifelé, — fia holttestéhez. A szerződést a maga kedvére csinálta meg ezen a napon is, a mikor lányát elűzte és fia meghalt. Az üzet — üzet... Ebből a vázlatból is láthatni, mily óriás feladatot ró a milliomas szerepe a színészre. Gál Gyula nagy művészetrel s teljes sikerrel felelt meg ennek a feladatnak. Az ellenértés vonásokból összeszerkesztett jellemet érthető és valószínű tette, a groteszk színeknek át-át csillant nála a komoly alapszín s a komolyság nem vette el egészen a groteszksg minden szikráját. A roppant hosszú — majd négy órá — darabon át csaknem mindig a színpadon van, de az érdeklődés játéka íránt egy percze sem csökkent. A feleségét Helvey Laura játszotta, a leányt Márkus Emilia, a fiatal embert Mihályfi.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tudományos Akadémia november 23-iki ülésén Heinrich Gusztáv elnökelt és Szilasi Móricz levelező tag, kolozsvári egyetemi tanár tartott székfoglalót «Adalék a finn-ugor hangtörténethez» Szilasi bevezetésül azt magyarázta, hogy a hangtörténet fontos helyet foglal el a nyelvudományban. Ezután munkájából egy fejezetet olvasott föl, a mely a finn-ugor nyelvekben a szőkezdő k és g betűk szerepét magyarázza. Az ő magyar nyelvben mélyhangú k-nak kettőnek kellett lenni; az egyik k-vá változott át, a másik megmaradt mély k-nak. Ifjabb Szinnyei József rendes tag «Két személynag eredete» című előadásában fejtegette, hogy az igék n, nak-nek ragjai a vagnon, tesson, lesson-féle alakokban eredetileg igenek voltak s a vannak tesznek, lesznek-féle alakok ez igenek többes száma. A felszólító mód n ragja (várjon, kérjen) más eredetű; ezekben az n rag az ön névmás n-jével azonos. A várának, várának, várának-féle többes számok a várának mintájára alakultak a jelen idő n-nak-nek ragjának átvételével. Mind a két felvonást tetszéssel fogadták.

A Kislady-társaság november 25-iki ülésére annyian jelentek meg az Akadémia palotájában, hogy egyrészként be sem fért. Ezért óhajta a társaság, hogy ezután a Múzeum jóval nagyobb termében tarthassa havi üléseit. Az ülésen Beöthy Zoltán elnökölt s jelen volt Berzevichy Albert közoktatási miniszter, a Társaság alelnöke is. Vargha Gyula

AZ «AURÁNIA» HAJÓ.

titkár felolvasta Wlassics Gyula volt közoktatási miniszter levelét, melyben köszönetét nyilvánítja a Társaságnak a tapasztalt támogatásért. Felolvasta Berzevicsy közoktatási miniszter levelét, melyben reményét fejezi ki, hogy miniszterre történt kinevezése után a benső összeköttetés, mely a Társasághoz fűzte, nem fog lazulni, hanem erősödi. Beóthy Zsolt elnök jelentette, hogy a Társaság már küldöttségileg kifejezést adott az új közoktatási miniszter iránt való tiszteletének. A főtittkár még bemutatta Cassone-nak, a társaság olasz külső tagjának Petőfi Szerelmi gyöngyeiből készült olasz fordításait. — A felolvásokat Jakab Odón nyitotta meg, ki a társaságnak két év előtt elhunyt tagjáról, Tolnai Lajosról, a költőtől és regényíróról tartott emlékbeszédet, jellemzően a sok eredetiségű működött író. Az emlékbeszéd után Radó Antal Musset Alfréd: «Levél Lamartine»-hoz című hosszabb költeményét olvasta föl szép fordításban: elmondván, hogy Musset ezt a költői levelet akkor írta Lamartinehez, a mikor Sanddal szakított a hogy Lamartine csak tizenhárom év múltán választott Mussetnek igen fanyar módon.

MI UJSÁG?

— A hét planétája. A múlt hét planétája a «Bika» volt, vagyis Körber úr, a kinek szemében Magyarország vörös posztó, e hétnék ellenben a planétája az «Irkék». Irkek alatt értjük a paralel üléseket, melyek a csütörtöki ülésen indítványoztattak.

Egy idegen királyi vérből származó látogató is jelen volt a karzatán a zajos ülés alatt s kérdezte tolmácsától, miről folyik ez odalent.

— A kormánypart azt akarja, hogy a Ház déli-eltől öt órán át és este felé is négy órán át tartson üléseket az eddigi négy órás ülések helyett.

— Értem. És az ellenzék nem akarja?
— Nem.
— Úgy, és mit mond?
— Azt mondja, hogy ez, minthogy a házszabá-

lyok megkerülésével történik, merénylet a szólás-zabadság ellen.

— Mi az ördögöt? Komolyan azt mondja?
— Azt mondja, hogy a szólás-zabadság korlátozása...

— Az idegen gyanusan mosolyog.
— Ezt már nem értem. Hogy volna az a szólás-zabadság korlátozása, ha négy óra helyett eszentül naponként kilencz órát lehet beszélni?

A tolmács azonban erősödött, hogy az mégis csak úgy van, mert Apponyi is annak mondta.

A politika fellegel ismét zivatárosakká tornyosodtak. A képviselőházban napirenden levő törvényjavaslatok elintézésének gyorsítására semmi hatása sem volt annak, hogy az üléseket egy órával meghosszabbították. Gróf Tisza István miniszterelnök erre napjában tartandó két üléssel kívánta a Ház munkásságát siettetni és az obstrukciót kifárasztani. Délelőtt 10 órától d. u. 3 óráig, délután 5 órától esti 9 óráig tartandó üléseket indítványoztak a szabadelvűpart részéről. A volt nemzeti párt egy része, köztük gróf Apponyi Albert a javaslatban a házszabályok sérelmét látták. A javaslatnak a pártban való elfogadása után gróf Apponyi több volt nemzeti párti képviselővel együtt kijelentette, hogy kilép a szabadelvűpartból. Nov. 26-ikán a javaslatot báró Podmaniczky Frigyes, a szabadelvűpart elnöke adta be a képviselőházban és Perczel Dezső házelnök a következő ülés napirendjére tűzte ki mint oly indítványt, mely fölött vitakozás nélkül, egyszerű szavazással kell döntenie. Az ellenzéken erre kitört a vihar, a közbeszólások élesen fordultak a kormány, az elnök és a szabadelvűpart egyes tagjai felé. Az indulatok hevesen hullámzóztak minden oldalon. Másnap is heves felszólalások történtek, s az ülés egész estig elhúzódott, este hat óra tájt történt meg a szavazás, melynek a Ház többsége elfogadta báró Podmaniczky indítványát, miszerint eszentül d. e. és d. u. is ülést tart a képviselőház.

Fraknoi püspök művészi alaptvány. Fraknoi Vilmos püspök, a tudós történetíró, ki Róma egyik legzesebb pontján évekkal ezelőtt palotaszertű házat építtetett, melyben hatalmas könyvtárát és mú-

zeumi gyűjteményét helyezte el. Házában vendégül látta mindig azokat a tudósokat, a kik a magyar történetírás érdekében a vatikáni könyvtárban buvárkodtak. A múlt évben Fraknoi megvásárolta a szomszédos telket is s ott szintén palotaszertű házat építtetett. E házban három nagy műterem és három lakás, több dolgozószoba és hozzá tartozó helyiség van. Fraknoi a napokban levelet intézett az országos képzőművészeti tanácshoz s levelében ezt a házat a magyar művészet javára ajánlja föl. A műterem közül kettőt festőművész és egyet szobrász használnjon állandóan, a ki egyúttal ott is lakjék. A többi helyiséget idővel költők és zeneszerzők foglalják el. Fraknoi a három műterem beöltéséről már most óhajt intézkedni, a három művész ellátásáról is gondoskodik s erre a célra nagyobb évi összeget szán. Az adományozó felszólítja a tanácsot, hogy a műterem adományozásának ügyét vállalja magára, állapítsa meg a pályázat feltételeit és dolgozza ki a római magyar művész-ház használatának egész rendszerét.

Az országos képzőművészeti tanács halásan fogadta a római magyar ház megalapítását. Fraknoi püspök évenként tizezer koronát ajánlott a művészek ellátására. Egy szobrásznak 4000, s két festőnek egyenkint 3000 koronát. Az adományozó már a tavaszon be akarja tölteni a helyeket. Az országos képzőművészeti tanács Lippich Elek miniszteri osztálytanácsosa, Térey országos képtári igazgató-őrre és Strobl Alajos szobrászra bízta a feltételek megállapítását. Ez év végéig megalakítja az ügyrendet. A nyugati művelt államoknak régen megvannak a maguk római művészi alaptványai, melyek segítségével a legtehetségesebb ifjak képezhetik magukat. Franciaországban a zenére is van ösztöndíj Rómában.

A budapesti egyetem tanácsa a közoktatási miniszternél. A budapesti tudományegyetem tanácsa Heinrich Gusztáv rektor vezetésével nov. 24-ikén tisztelget az egyetem képviselőjében Berzevicsy Albert közoktatási miniszternél. A küldöttség tagjai voltak a rektor és a dékánok. A rektor hosszabb beszéddel üdvözölte a minisztert és különösen három fontos ügyre hívta föl figyelmét. Az első az, hogy a jogi és bölcsészeti karok a legszükségesebb termekkel nem rendelkeznek és így újabb helyiségekre volna szükség. A másik úgy, hogy a jog- és államtudományi szigorlatok megtartására jogosított hazai egyetemek illetékessége rendezésé, így például hogy a budapesti egyetemen beirt hallgató a kolozsvári vagy zágrábi egyetemre ne meheszen vizsgát tenni. A harmadik fontos kérdés az egyetemi hivatalok újjászervezésének szükségése. Berzevicsy a küldöttséget szívesen fogadta s kijelentette, hogy nagy súlyt helyez az egyetem autonómiájára. A rektor által felhozott legsürgősebb kérdések megoldását a maga részéről is éltelen óhajtja s ez iránt mielőbb megteszi a kellő lépéseket.

Volt miniszterek mint egyetemi tanárok. Wlassics Gyula és Láng Lajos volt miniszterek visszatértek a budapesti egyetem tanári sékébe. A hivatalos lap november 22-iki száma közölte, hogy Ó Felsége mindkettejüket visszahelyezte nyilvános rendes tanári állásukba. Berzevicsy Albert közoktatási miniszter levelében üdvözölte Wlassics és Láng tanárokat az egyetemen újra megkezdett munkásságukban.

Házasság. Hegedűs Sándor volt kereskedelmi miniszter és neje ásvai Jókay Jolán leányával, Rózsikával nov. 21-én tartotta esküvőjét dr. Navratil Dezső főorvos gyakorlati orvos a kalvin-téri református templomban. Díszes és élénk közönség gyűlt össze. Násznagyok voltak: Berzevicsy Albert kultuszminiszter, Ihász Lajos főrendiházi tag, Dolinger Gyula és Kéthy Károly egyetemi tanárok. Az

ifjú párt Papp Károly református lelkész adta össze. Az esküvő alkalmából számosan küldöttek üdvözlő táviratot, a többi közt: gróf Tisza István miniszterelnök és felesége, gróf Csáky Albin és felesége, gróf Paar és Bolfras főhadsegédek, Samassa érsek, báró Hornig Károly püspök, Széll Kálmán, Láng Lajos, Kossuth Ferencz, König Károly, a kabinetiroda igazgatója és még többen. Az egyházi szertartás előtt volt a polgári esküvő a VI. kerületi anyakönyvezető-hivatalban.

Vecsey Ferencz, a ki tíz éves létre is oly művészig játszik a hegedűn, berlini és hamburgi hangversenyekből Budapestre érkezett, hogy nov. 27-én a Vigadóban adjon hangversenyt. Azok után, a mit németországi lapok írtak a tíz éves művészzéről és hogy Joachim, a híres hegedűművész nyilatkozott róla, az érdeklődés természetesen igen nagy íthton a budapesti fiú iránt. A lipótvárosi kaszinó november 25-ére adott esélyen Vecsey, Ferencz már be is mutatta művészi játékát. A komoly kis fiú mesterének, Hubay Jenőnek egyik zeneművét játszotta nyugodtan, művészi öntudattal és mély értelemmel, a mi korai fejlettségének meglepő jelensége. A fehér matrözruhába öltözött kis művész nagy sikert ért el.

Test szépsége. Szép idomok bírására sok nő a legnagyobb áldozatot hozná meg, de sajnos, legtöbb esetben a legzértebb szerek lesznek alkalmazva, melyek sokat végeznek már akkor, ha ártalmatlanok. E hiányon pedig a hygienikus-dietetikus módszer által könnyen lehet segíteni, mert mint dr. Lévy említi, mindenkor az ismert Somatosse ételtöször, tornázás és massage együttes alkalmazása által a legnagyobb eredményt éri el.

A ki boldog és megelégedett gyermekeket akar látni, az ajándékozza meg karácsonykor egy valódi Horgony-Kőépítőszekérrel, mert semmi más játék a gyermekek által oly szívesen és oly állandóan használtatik, mint ezen híres építési játék, a mely még felnőtteknek is érdekes élvezetet nyújt. A Horgony-Kőépítőszekérnek nemcsak a legjobb, hanem tartósság tekintetében a legelőbbi játék is, mert tervszerűen kiegészíthető és az által mindig becsesebbé lesznek.

Minden szülőnek stírgősen ajánlatos a képes árjegyzéket beszerezni Richter F. Ad. és t.-től kir. udvari és kam. szállító, Bécs, I. Operngasse 16. és bevásárlás alkalmával a híres «Horgony»-jegyre ügyelendő, mert csak a Horgony által ellátott szekrények valódiak.

HALÁLOZÁSOK.

ERZSÉBET hesseni hercegnő haláláról most már az a hír terjedt el, hogy a kis hercegnő mérgezés következtében halt meg Skjernyeviczeben, a cásári udvarnál. Romlott osztrigát evett s az úgynevezett osztriga-mérég áldozata lett. A legszigorúbb vizsgálat indult meg. Az cásár a kis hercegnőnek tisztá ezüst koporsót készíttetett, melynek súlya nyolcvan kilogram volt. Ebben szállították a holttestet Darmstadtba. Az elhunyt hercegnő anyja azonban, ki elválva ő férjétől, alaptalanok mondja a mérgezőről elterjedt híreket.

Elhunytak még a következő napokban: Tóth DANIEL, ref. esperes, 71 éves korában Miskolcra. — RÁNER ADOLF, bánatánácsos 88 éves korában Besztercebányán. — RÓTH IGÁNCZ, kir. tanácsos, az uralkodó család ráczkevei uradalmának nyug. főtisztje és ügyésze, Budapest 81 éves korában. — KUCSAY KÁROLY, a székesfehérvári takarékpénztár nyug. igazgatósági tagja, régi honvéd, 78 éves, Székesfehérváron. — ID. PÁSZTY MÁRTON, 48-as honvédszuszár, közösi helyettesbíró, takarékpénztári igazgató 75 éves korában Pásztón. — EÖRDÖS DÁNIEL, ki a szabadságharcban mint nemzetőrkapitány vett részt, az irodalomban is működött, két kötet verset írt, Sátoralja-Ujhelyen 88-ik évében. — PAPP ANDRÁS, marostordamegyei árvaszéki előadó jegyző, 48/49-iki honvédmester 73-ik évében Marosvásárhelyen. — NOVÁK JÁNOS, 48-as honvéd Lőcsén. — ERDELYI DÁNIEL, régi honvéd, a budapesti honvédménház lakója, 76 éves korában Budapestben. — DR. BALASSA ZOLTÁN Sárobgárd, Sárszentmihály közösi orvos, Fejér vármegyei tb. főorvos Tamásiban, 56 éves korában. — Csik-szentmihályi LAKATOS JÓZSEF, Székely-Udvárhely város köz- és árva-pénztárnoka, 51 éves korában. — PURGER JÁNOS, régi honvéd hadnagy, 83 éves Budapestben. — MÉSZÖLY BÉLA, kir. gazdasági intéző, néhai Mészöly Géza jeles festőnk testvére, Kisbőren.

Fűtő IMRÉNY, szül. Detrich Vilma, 61-ik évében Budapestben. — BERZEVICSY BÉLA, szül. von Höppler Gizella 56-ik évében Budapestben. — FALK MÁRNÉ, született baranyavári Ullmann Emma, életének 45 éves korában Budapestben s nagy rokonság gyászolja. — TÓTH JÁNOSNÉ, született Bogdy Mária, életének 39 éves korában, Gödöllőn. — MELIX KRISZTINÉ, született Pál Ida, sepsi-szentgyörgyi nagybirtokos felesége 55 éves korában Kolozsvárott s holttestét Sepszi-Szent-Györgyre vitték a családi sírboltba. — ÖZV. MITROVICH ANDRÁS, szül. Bónyi Mária 77 éves korában Budapestben. — ÖZVEGY EMOÓDI ANTONI, szül. Igó Ida, fővárosi polgári iskolai tanító 52 éves korában Budapestben.

SAKKJÁTÉK.
2356. számú feladvány. Köhlein F. től.

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

A 2341. számú feladvány megfejtése Dobrusky J. től.

Világos.	Sötét.	Világos.	a.	Sötét.
1. Vh8-b2 ... Kc4-d5 (a)		1. ...	d3-d2	
2. Vb2-f6	t. sz.	2. Hc4-e5 : ... t. sz.		
3. V v. H mat.		3. Vb2-b4 mat.		

Holyszen fejtejték meg: Budapestben: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csomonyán: Németh Péter. — Lipótvárt: Hofbauer A. — Bakony-Szentlászlón: Szabó János. — Kecskeméten: Balogh Dénes. — Fakerten: Kintzig Róbert. — A pesti sakk-hör.

KÉPTALÁNY.

A 46-dik számban közölt képtalány megfejtése: Arokshállás.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.
Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

A Szinye-Lipóczi Lithion-forrás
Salvator kitűnő sikerrel használtatik
vese-, húgyhólyag- és hólyagbántalmak ellen, hágyardara és vizeleti nehézségnek, a czukros hágyárnál, továbbá a légző és emésztési szervek hurutainál.
Húgyhajtó hatású!
Vasmentes! Könnyen emészthető! Csakmentes!
Kapható áruházi kereskedésekben vagy a
Salvator-forrás igazgatóságánál Éperjesen.
Budapestben, főraktár Edecskuty L. urnál.

POLGÁR SÁNDOR
orvosi mű- és közteszerésnél
Budapest, VII., Erzsébet-kört 50
legújtanosabban beszerezhetők saját gyártmányu m. kir. szab. sérvkötők, betegápolási-csikkek, kötszerek, összes gummiáruk, valódi francia különlegességek (óvszerek) stb. 9123
Képes árjegyzék ingyen

3604
Kérje ingyen és bérmentve 1 a legújabb 1903. évi, körülbelül 3000 ltszes ábrát tartalmazó kéjegyzéket
KELETI J. orvosi-széki mű- és közteszerés-gyáráról
BUDAPEST, IV., Koronaherceg-u. 17.
Tartalmazza az összes újdonságokat, melyek a betegápolás és betegápolószerek, minden részben, az összes ábrák, a legújabb rendszeri sérvkötők, testgyógyászati gépek, (máfúrók, jász- és támaszpálcák), művégtagok (másként és másként), gyerekek tejápolási stb. Tovább: Hygienikus gummiáruk minden csizma, kozmetikus szerek, valódi angol és hollandi acéláruk különböző csizma, borotváló eszközök

Mme Charlotte
Kozmetikai intézete
Budapest, V., Bécsi-utca 6. II. 5.
Elektro arcmasszage és hygienikus párolás segélyével eltávolít minden szőrszálkát: kismintom a radókat és azok károsodását meggátolom. — Kozmetikai szereimet orvosi kapacitások ajánlják. 10099

GERMANDREE PORHANTÓS ÁLLAPOTBAN és TABLETTÁKban
Francia szabadalom. A szőrszálkák által felületlenül tartós, egészséges és diszkrét. A Germandree az arcbőrnek egészséges és bide szini ad.
1900 évi Párisi Világkiállítás: ARANYÉREM
MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, PARIS. P
Kapható Török József gép- és áruházaiban Budapesten.

Szenzációs találmányak
van eltérve a mi képepörkölő-készítőkünk, a melynek egyetlen hárszákból sem szárm. hiányozni

INGYEN! 10180
Készlete egyszerű és mégis 70% megtakarítással jár, a mennyiben a pórkölés semmi sem veszt erejétől a hárs, mert azt páramentesen pórkölés és hűti.
Egy pórkölő beszerzési ára 10 kor. és mi daszra ennek, ingyen küldünk minden megrendelésnél egyet, ha az egész országban elismert jó minőségű ill. fősorúlt kéréstől külön vagy vagyon kísérletképp egy 5 kilo postacsomagot utánvéttel megrendel

1 kg. Portorok-kávé 1.50 frt	1 kg. Gyógy-kávé finom 1.60 frt
1 kg. finom 1.90	1 kg. legfin. 1.90
1 kg. Kávé-kávé ... 1.70	1 kg. A kávéhoz csomagolható: 1.60 frt
1 kg. finom 1.90	1/2 kg. Mandarin-tea ... 1.25
1 kg. Mokka-kávé ... 1.60	1/2 kg. hástárútk tea ... 1.25
1 kg. finom 1.90	1/2 kg. Csakaszórák ... 30
1 kg. legfin. 1.90	1 kg. Arany-Java-kávé ... 1.60
1 kg. finom 1.90	1 kg. Csakunk emu hárszavanyval verő-kávé és hárszavanyval
1 kg. legfin. 1.90	

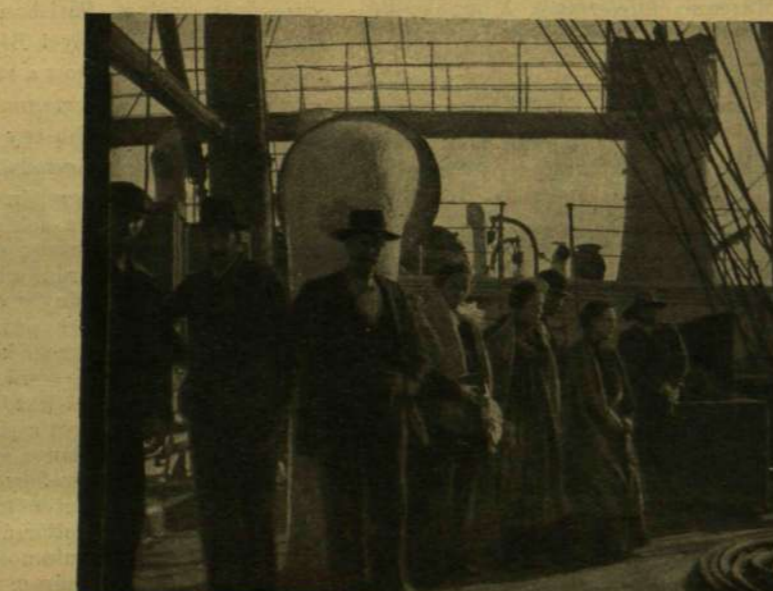
Fent említett kértármányban minden megrendelés csupán egyábr részesülhet!

Vértesi M. és fia kivitteli vállalat: Duna-Földvár.

„FAKIR“
noványit, keszervá (tesz, szivó, hasról és csipkéről) a hájat eltüntet, mital a természet előbb alakját visszanyeri. Apaszók-sók szerencsés összetételű levő, gyors hatású és ártalmatlan. Számos hálygyálat-kozal! Ara 8 korona. Használat után utasítással 10163
KISS M. gyógyszerárában, Tisza-Dob.

Császárfürdő
BUDAPESTEN 9843
től és nyári gyógyhely.

Szépségápolás.
Szeplős arczu, májfoltos hölgyek hóhéler arczbőrre tesznek szert. 10152
Pattanásos, atkás (mitesszes) arcz bársonysima lesz. Vörös orr, vörös kéz, vörös foltok (tűzfolt) szép fehérre gyógyulnak.
Szemölcs, lenese, anyagjegy nyomtalanul, fájdalom és vérzés nélkül távolítottak el.
Szőrös arczu nők örökre megszabadulnak bajuktól.
Kopaszodó urak gyors segítséget találnak.
Öregedő, ránczos, hervadó arczok údeségüket, szőpségüket visszanyerik.
Csunya, makacs bőrbetegségek (pl. bőrvizketés, herpes, ekzema, psoriasis stb.) főlgytel-fényvel gyógyítottak. Gondos, óvatos kezelés.
Helytelen arczápolás vagy rosszul választott szépségszerek által elrontott és elhanyagolt arczok helyrehozhatnak.
Arczápolás, arczfűrdő, arczmasszázs a legjobb konzerváló szere az arcz szépségének.
Hajfűtés ártalmatlan (légnemű) szerekkel.
Intelligens nők a szépségápolásból (arcz, kéz-és háj-ápolás) oktatást és bizonyítványt nyerhetnek.
Orvosi Kozmetikai Intézet
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4., I. em.
a hol hozzáférő szakorvos tudományon alapon kezel az arcz, kéz és haj szépségéért. D. e. 9-12-ig, d. u. 2-5-ig.
Levelekre válassz.
*Szépségápolás a arcz gyógyítás: című tájékoztató füzet postán zárt borítékban 50 fill. bérlegért.

MAGYAR KIVÁNDORLÓK AZ «AURÁNIA» HAJÓ FEDÉLZETÉN. — Zerkovits Emil amateur fényképezte.

Megejtett kísérletezések alapján

Tudományos egyetem klinikája gyógyczélokra elfogadta

A Kolozsvári (Heinrich I.) Ásvány- és Gyógyszappangyár B. T. és kizárólagosan használja... A Szent László (fertőtlenítő) Szappan...

HOGY KARCSUVA... A székely havasi tejkrem-szappan... A székely havasi tejkrem-hőlgypor...

Anti-rouge, vörös orr, vörös kezék... KANN IGNÁCZ... Wien, II., Lilienbrunnstrasse 17.

A szépség csak addig tart, a meddig ápolják... Tisztelt hölgyeim! Tetszik bármelyik bőrgyógyász megkeresni...

A Székely havasi tejkrem-szappan... A Székely havasi tejkrem-hőlgypor... Balázsovich Sándor gyógyszerész...

Ismét szép vagyok... Alaiska-cremje... Landner Róbert gyógyszerész...

GANZ ÉS TÁRSA vasöntő- és gépgyár-részvénytársulat

Leobersdorf, BUDAPEST, Ratibor. Városi üzlet: IV., Ferenciek-tere 2. szám.

Elektromos világítás és erőátviteli berendezések... Aprító gépek... Turbinák... Vasuti kocsi...

SERRAVALLO China-bora vassal. Erősítő szer gyengék, vérszegények és lábbadosók számára...

HAJVIZ Kipróbált... Dr. med. EICHHOFF J. ur... Egyedüli készítője: Mühlens N. 4711, Köln...

CALDERONI ÉS TÁRSA Látszerraktár: Váci-utca 1. sz. BUDAPEST... Mint karácsonyi és újévi ajándékokat ajánljuk...

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

Kristály üvegkészletek és díszlámpák... ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR... Budapest, V., Fűrdő-ú. és Ferenc József-ter sarkán.

Ujdonság borotvákban! melyek nagy feltűnést keltenek... Megrendelési cím: WINKLER és GRAUER...

BELICZAY BÉLA Mézeskalácsos és viaszgyertya-öntő... Budapest, VII., Csányi-utca 3. szám, saját házában.

Brüner Testvérek BUDAPEST, 10092 Koronaherczeg-ú. 3 sz. Légszeszluster, villamosluster...

DAVID KÁROLY ÉS FIA doboz-papíráru és szab. fémkapocsgyára... Budapest, I., Mészáros-utca 38.

WACHTL ÉS TÁRSA fényképészeti czikkek raktára... BUDAPEST, IV., Eskü-út 6 (Klotild főh. palota).

KIRNER JÓZSEF cs. és kir. udv. puska- és kőpisztolyok... BUDAPEST, raktára: IV., Bécsi-utca 2., gyára: Rózsá-utca 7.

PARÁDI ÜVEGGYÁR RAKTÁRA GÖRÖG ISTVÁN... Nagy választék mindenféle üvegekben...

Horgony-Kőépítőszerkezetek... Horgony-Hidépítőszerkezetek... A Richter-féle Horgony-Kőépítőszerkezetek...

ZSIGMONDI KÁROLY kocsigyártó... Budapest, IX., Imre-utca 3. a központi vásárcsarnok mellett.

SERAIL-ARCZENŐCS, mely az arcot tisztítja... Minden ártalmatlan alkatrész nélkül!

